

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE CONTABILITATE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. IULIANA CENAR

Doctorand:

MAN (CIULA) ADRIANA-MIHAELA

**Alba Iulia
2023**

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE CONTABILITATE

PARADIGME ȘI ORIENTĂRI ALE CONTABILITĂȚII ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. IULIANA CENAR

Doctorand:

MAN (CIULA) ADRIANA-MIHAELA

Domeniu de cercetare:

Contabilitate

Alba Iulia
2023

CUPRINSUL REZUMATULUI

ABSTRACT	2
CUVINTE CHEIE	3
LISTA TABELELOR	3
LISTA FIGURILOR	3
CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT	4
PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA CERCETĂRII	7
MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI DE CERCETARE	9
STRUCTURA ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII	10
METODOLOGIA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ	24
CONCLUZII FINALE, CONTRIBUȚII, LIMITE ȘI PERSPECTIVE	28
I. Expunerea sintetică a concluziilor	29
II. Prezentarea contribuțiilor personale	36
III. Diseminarea rezultatelor parțiale ale cercetării	39
IV. Limitări ale prezentei cercetări și potențiale direcții viitoare de cercetare	40
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE SELECTIVE	42

ABSTRACT

Reflectând asupra caracterului evolutiv al contabilității, această cercetare este o investigație analitică și sintetică a abordării educației contabile preuniversitare, sub presiunea apariției noilor paradigme contabile, a evoluției profesiei contabile și a schimbărilor bulversante din mediul economic. Prin urmare, scopul cercetării este îmbunătățirea forței explicative a modelelor teoretice folosite în educația contabilă preuniversitară, prin cercetarea noilor paradigme ale contabilității, a noilor direcții și orientări ale profesiei contabile, apelând la o abordare holistă a mediului educațional preuniversitar în domeniul economic și la valorificarea feedback-ului oferit de practica contabilă. Lucrarea se înscrie, astfel, într-o logică descriptivă, explicativă și comprehensivă, fiind construită după tiparul unui eseu investigativ, bazat pe cercetări bibliografice și legislative, cu expunerea logică și reflexivă a ideilor, completat de studii de caz.

Itinerarul investigativ are următorul parcurs: (I) prezentarea dimensiunilor științifice, sociale și istorice ale contabilității, prin refacerea drumului sinuos al științei contabilității spre noile paradigme, din perspectiva teoriei khuniene; (II) cercetarea noilor paradigme și orientări ale contabilității: gândirea integrată, digitalizarea, globalizarea, contabilitatea verde, consolidarea rezilienței și dezvoltarea eticii de business; (III) analiza evoluției profesiei contabile pentru asigurarea sustenabilității acesteia și identificarea viitoarelor competențe, numite competențe extinse, care vor permite înțelegerea profundă a subiectelor emergente; (IV) studiul implicațiilor noilor paradigme și orientări ale contabilității asupra educației contabile preuniversitare din România; (V) analiza sustenabilității învățământului preuniversitar economic, prin crearea unui model teoretic în vederea identificării profilului de sustenabilitate al colegiilor economice din România.

Prin urmare, privită dintr-o perspectivă pragmatică, cercetarea oferă date relevante pentru posibile intervenții privind modul de organizare a educației contabile în învățământul preuniversitar, elaborarea de noi programe și stabilirea celor mai eficiente strategii de învățare în vederea asimilării competențelor necesare, premise esențiale pentru asigurarea sustenabilității profesiei contabile. Întregul demers reprezintă o treaptă mai sus într-un amplu efort de cercetare ce urmărește implicațiile noilor paradigme contabile în procesul de transformare al profesiei contabile și în reorganizarea educației contabile preuniversitare.

CUVINTE CHEIE:

- ✓ paradigmă
- ✓ teoria contabilității
- ✓ paradigme contabile
- ✓ digitalizarea
- ✓ gândirea integrată
- ✓ globalizarea contabilă
- ✓ contabilitatea verde
- ✓ consolidarea rezilienței și dezvoltarea eticii de business
- ✓ profesia contabilă
- ✓ competențe extinse
- ✓ educația contabilă
- ✓ educația contabilă preuniversitară
- ✓ educație pentru sustenabilitate
- ✓ sustenabilitatea educației contabile
- ✓ profilul de sustenabilitate al colegiilor economice

LISTA TABELELOR

Tabelul nr. 1 Ipotezele formulate și rezultatele obținute pentru studiul de percepție al practicienilor contabili

Tabelul nr. 2 Clasamentul celor mai apreciate competențe extinse

Tabelul nr. 3 Subipotezele privind studiul de percepție al profesorilor de contabilitate din învățământul preuniversitar

LISTA FIGURILOR:

Figura nr. 1 Traseul investigativ al noilor paradigme contabile și implicațiile lor asupra profesiei contabile

Figura nr. 2 Reprezentarea grafică a demersului de cercetare

Figura nr. 3 Arhitectura revizuirii structurate a literaturii noilor paradigme contabile

Figura nr. 4 Implicațiile educației contabile în evoluția profesiei contabile

Figura nr. 5 Modalități de revizuire a literaturii

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

Abrevieri	6
Lista tabelelor	7
Lista figurilor	8
Lista anexelor	10
INTRODUCERE	11
I. Privire de ansamblu asupra cercetării	11
II. Motivația alegerii temei de cercetare	13
III. Structura și obiectivele cercetării	14
IV. Metodologia de cercetare științifică	19
1. Abordare analitică a teoriei contabilității	24
1.1 Preambul	24
1.2 Mecanismele generale ale formării teoriei	25
1.3 Drumul de la ”teorie” la ”teorie contabilă”	29
1.4 Caracterul eclectic al teoriei contabilității	33
1.5 O sinteză a dezvoltării conceptuale a contabilității din perspectivă istorică	38
1.5.1 Perspectiva internațională	39
1.5.2 Perspectiva națională	44
1.5.3 Cristalizarea învățământului economic preuniversitar: școlile comerciale	51
1.6 Evoluție și progres în devenirea contabilității	58
1.7 Concluzii parțiale	64
2. Cercetări privind noile paradigme și orientări ale contabilității	66
2.1 Preambul	66
2.2 Constatări generale privind contextul apariției noilor paradigme ale contabilității	67
2.3 Metodologia de cercetare a noilor paradigme contabile	71
2.4 Contextul teoretic și considerații critice privind noile paradigme contabile	76
2.4.1 Digitalizarea contabilă de la deziderat la oportunitate	76
2.4.2 Gândirea integrată – o premisă a dezvoltării sustenabile	95
2.4.3 Globalizarea contabilă - un corolar al paradigmatelor contabile	103

2.4.4 Alte noi orientări ale contabilității	105
2.4.4.1 ”Contabilitatea verde” – calea sigură spre sustenabilitate	105
2.4.4.2 Consolidarea rezilienței și dezvoltarea eticii de business	108
2.5 Concluzii parțiale	109
3. Cum putem reinterpreta rolul contabilului în viitor?	112
3.1 Preambul	112
3.2 Transformarea profesiei contabile în lupta pentru păstrarea relevanței	113
3.3 ”Competențele extinse” – un garant al viabilității profesiei contabile	123
3.4 Studiu de caz privind percepția practicienilor contabili cu privire la competențele extinse	139
3.4.1 Metodologia de cercetare	140
3.4.2 Analiza rezultatelor	141
3.5 Concluzii parțiale	154
4. Implicațiile noilor paradigme și orientări ale contabilității asupra educației contabile preuniversitare din România	156
4.1 Preambul	156
4.2 Reacția organismelor profesionale la nevoia schimbării de paradigmă a educației contabile	160
4.2.1 Perspective internaționale și europene privind educația contabilă	160
4.2.2 Perspective naționale privind educația contabilă în învățământul preuniversitar	163
4.3 Studiu de caz privind implicațiile digitalizării și a noilor orientări ale contabilității în educația contabilă preuniversitară din România	172
4.4 Consecințe, provocări și oportunități ale digitalizării educației contabile	185
4.5 Studiu privind percepția profesorilor de contabilitate din învățământul economic preuniversitar, față de digitalizarea educației contabile și implementarea noilor paradigme contabile în activitatea de predare.....	194
4.6 Concluzii parțiale	202
5. Sustenabilitatea învățământului preuniversitar economic, condiție primară pentru o educație contabilă sustenabilă	205
5.1 Preambul	205

5.2 Implicațiile educației pentru sustenabilitate în învățământul economic preuniversitar: premise, abordări, perspective	206
5.3 Premise conceptuale ale educației pentru sustenabilitate – o abordare bibliometrică	209
5.4 Digitalizarea - o premisă a educației pentru sustenabilitate în învățământul economic preuniversitar	217
5.5 Analiza mecanismului de finanțare a educației din România	220
5.6 Studiu de caz privind analiza profilului de sustenabilitate al colegiilor economice din România	231
5.7 Analiza corelației dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat	240
5.8 Concluzii parțiale	248
Concluzii finale, contribuții, limite și perspective	252
BIBLIOGRAFIE	266
ANEXE	301

PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA CERCETĂRII

Motto:

”Acolo unde o paradigmă nu mai poate răspunde unui criteriu logic intrinsec, ea intră în criză sub forma crizei teoriei. Acea teorie nu mai poate fi, totodată, în acord cu sine însăși și cu sensul unui fapt empiric dat, astfel că, ori se neagă pe sine pentru a se pune de acord cu noutatea empirică, ori ignoră realitatea și astfel își pierde caracterul de teorie științifică, devine simplă ideologie. Criza nu poate fi depășită decât prin intervenția unei alte teorii, adică a unui alt mod de a rezolva problema decât cel consacrat, ceea ce conduce la salvarea teoriei, prin reconstrucția ei.” (Bădescu, 2002)

Contabilul viitorului se dorește a fi o figură modernă, cu multă flexibilitate, abilități informatice și de marketing, adaptabil schimbărilor permanente ale mediului de afaceri emergent. Considerăm, astfel, că schimbarea de paradigmă și de orientare în domeniul contabilității și al profesiei contabile, trebuie să înceapă odată cu primii pași în formarea profesională a viitorului contabil, adică din primii ani de liceu economic.

Educația este considerată, pe bună dreptate, fundamentul evoluției. Schimbările din învățământul preuniversitar din țara noastră, ca de altfel din lumea întreagă, au fost, deopotrivă, multiple și radicale. Sub impactul tendințelor majore ale pieței muncii, modelate de procesul complex al globalizării, aceste schimbări au o continuitate care a devenit, deja, o constantă. În plus, societatea în care astăzi trăim, o societate informațională, a cunoașterii, generează creșterea complexității vieții și amplifică procesul de perfecționare permanentă a fiecărui actor implicat în activități economico-sociale, proces a cărui reușită este dependentă și de calitatea învățământului (Ristea și Ioan-Franc, 2013).

Integrarea învățământului preuniversitar românesc în “spațiul european”, dar și confruntarea cu globalizarea, amplifică presiunea forțelor competitive pe o “piață” tot mai extinsă, cum este cea a învățământului. La această dimensiune externă, se adaugă dimensiunea internă a calității pregătirii preuniversitare, aflată în responsabilitatea fiecărui furnizor de programe de educație. Din această perspectivă, marea provocare la care trebuie să răspundă instituțiile de învățământ preuniversitar este schimbarea permanentă și diversificarea cerințelor, iar ținta învățământului preuniversitar modern este de a forma specialiști, nu numai prin

consumul pasiv de literatură de specialitate, ci și prin confruntarea directă cu inovarea și creația științifică, într-un cadru de comunicare adecvat.

În societatea modernă, bazată pe cunoaștere, educația, în general, și cea contabilă, în mod particular, ajută la formarea unui mod specific de gândire și acțiune, la dezvoltarea capacităților analitice și de rezolvare a problemelor, de adaptare la mediul economic național și internațional. Însă, într-o societate aflată în continuă dezvoltare, cerințele privind nivelul de pregătire individuală sunt dinamice. Diferența dintre formarea absolvenților disponibili pentru piața muncii și cerințele reale ale angajatorilor în materie de cunoștințe, abilități și deprinderi, reprezintă ”cheia de boltă” a întregului nostru învățământ de specialitate (Istudor, 2013). Ne punem, pe bună dreptate, întrebarea ”Cât de utile sunt cunoștințele predate în învățământul preuniversitar și mai apoi, în cel universitar pentru o piață europeană a muncii aflată într-un dinamism permanent?”. Este imperativ ca învățământul preuniversitar economic/contabil să se raporteze la tendințele contemporane de globalizare a economiei, a serviciilor contabile și a pieței muncii. Curriculumul la disciplina contabilitate este ancorat (poate nu de ajuns) la realitatea economică românească, la care se face referire în abordarea tematică, dar, de cele mai multe ori, ține greu pasul cu schimbările realităților economico-sociale globale. Prin urmare, o modernizare, ba mai mult, o redefinire a învățământului preuniversitar în domeniul contabil se impune în mod firesc. Simbioza dintre *cercetarea academică*, pe de o parte, și *promovarea unei educații contabile dinamice* care urmărește, îndrumarea elevilor pentru a-și pune în valoare aptitudinile creative, dezvoltarea personală, stimularea gândirii critice, a capacității de analiză și sinteză, concomitent cu transmiterea unor cunoștințe teoretice privind obiectul și metoda contabilității, pe de altă parte, ar poziționa, cu siguranță învățământul economic preuniversitar românesc la standardele globale.

Suportul teoretic contabil, prin modelele oferite, creează de multe ori *o realitate de laborator*, rar întâlnită în economia reală. Subliniem în acest sens o carență de infuzie a informației din realitatea economică spre suportul teoretic (manualul). Cât timp credem că teoria ”funcționează” asemeni unui cadru valid pentru evaluarea unei situații economico-financiare, fără a ține cont de *factorul critic natural* (uman), rămânem într-o formare autonomă față de noile direcții ale contabilității. Ce se întâmplă, însă, când modelul se destramă? Ce se întâmplă când paradigmele tradiționale nu mai reușesc să ofere o legitimitate discursului științific din contabilitate, în condițiile în care teoriile normative nu satisfac criteriile de

„științificitate“ valabile în orice domeniu considerat științific, iar pozitivismul contabil, la fel ca orice alt discurs pozitivist din științele sociale, transformă contabilitatea într-o mecanică socială de tip determinist, lipsită de orice finalitate etică și, deci, de perspectiva umană? (Ionașcu, 2003). Pe parcursul lucrării de cercetare, vom constata că există o rată de viață a teoriilor și, deci, o înlocuire a acestora la un anumit interval de timp, în funcție de evoluția societății și a economiei.

MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI DE CERCETARE

Schimbările structurale în sfera tehnologiei informației și a comunicațiilor, globalizarea afacerilor, implementarea conceptului de gândire integrată, fac parte din noua normalitate a profesiei contabile, exprimată din dublă perspectivă: a angajatului dar și a angajatorului (Rebele & Pierre, 2019). În această manieră, așteptările angajatorului se cer a fi proiectate, pe de o parte, în cadrul programelor de învățare ale instituțiilor de învățământ, astfel încât, acestea să contribuie la conturarea profilului digital al elevului/studentului în vederea pregătirii pentru o piață a muncii puternic globalizată și amprentată de digitalizare și instrumente tehnologice moderne (Duncan-Howell, 2012, p. 827), pe de altă parte, în cadrul cursurilor de formare continuă realizate de organismele profesionale pentru profesioniștii actuali. Schimbările tehnologice, generate de a 4-a revoluție industrială și perspectiva Industriei 5.0 care va necesita o abordare nouă (Mitchell & Guile, 2021, p. 1), reprezintă o temă centrală care conturează identitatea profesionistului contabil și, în același timp, generează o mare provocare pentru educația contabilă. Schimbarea viziunii cu privire la conținutul și rolul educației contabile în învățământul preuniversitar ar putea avea drept punct de plecare modificarea modalității în care instituțiile de învățământ economic gestionează, analizează și utilizează datele (Gușe & Mangiuc, 2022).

Prin urmare, motivația principală a acestei cercetări are drept punct de plecare actualitatea temei studiate și importanța ei în asigurarea relevanței și capacității de reziliență a profesiei contabile, într-o economie globală preocupată de dezvoltarea sustenabilă.

Analiza stadiului actual al cunoașterii la nivelul cercetării contabile din România, dar nu numai, indică existența mai multor studii privind perspectivele contabilității, ale profesiei contabile și ale educației contabile, în contextul actualelor transformări. Spre exemplu: Șova & Popa, 2020; Arteaga et al., 2021; Alexander et al., 2019; Molina et al., 2021; Yaremenko et al., 2021, realizează analize pertinente cu privire la impactul digitalizării asupra educației contabile;

Tiron-Tudor, 2014; Lacurezeanu et al., 2020; Groșanu, 2020; Hunter, 2021; Prinsloo, 2020, evidențiază noile dimensiuni și provocări ale profesiei contabile în timp ce Lungu, 2018; Wolff et al., 2017, Jora et al., 2020; Casarejos et al., 2017; Beuron et al., 2017; Weiß și Barth, 2019 și Fakir & Jusoh, 2020, subliniază implicațiile contabilității pentru o dezvoltare sustenabilă. Prin urmare, investigația noastră vine să întregască paleta acestor preocupări, ba chiar să ofere o nouă perspectivă, în sensul în care extindem aria cercetării prin analiza, pe de o parte, a noilor paradigme ale contabilității și a profilului unui contabil pregătit pentru a le aborda în viitor, pe de altă parte, a vitezei de reacție a educației contabile preuniversitare în fața acestor noi provocări. Reflectând asupra evoluției bulversante a mediului economic, această cercetare explorează contextul care determină schimbări ale rolului contabililor în organizații și implicațiile pe care acest fapt le are asupra educației contabile din liceele economice, prin stabilirea seturilor de competențe ale viitorilor absolvenți de contabilitate.

Așadar, pentru o dezvoltare durabilă care are la bază obiective economice, sociale și de mediu, este nevoie de o contabilitate orientată către tehnologia avansată și către forme avansate de luare a deciziilor și de responsabilitate, în contextul unei gândiri integrate dar și al globalizării standardelor de contabilitate. Aceste noi orientări, care generează o schimbare de paradigmă contabilă, afectează evoluția profesiei contabile și determină viitorul acesteia. Instituțiile de învățământ, prin colegiile economice și facultățile de științe economice, împreună cu organizațiile profesionale și membrii acestora, au menirea de a găsi soluții viabile care răspund provocărilor majore cu care se confruntă profesia contabilă.

STRUCTURA ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

Scopul cercetării este de a realiza o incursiune profundă privind evoluția actuală a contabilității și de a analiza și evalua modul în care noile orientări și paradigme contabile impactează domeniul contabilității, modalitatea în care acestea transformă profesia contabilă și influențează educația contabilă preuniversitară din România.

Prin urmare, investigația noastră se înscrie astfel într-o logică descriptivă, explicativă și comprehensivă, fiind construită după tiparul unui eseu investigativ, bazat pe cercetări bibliografice și legislative, cu expunerea logică și reflexivă a ideilor, completat de studii de caz, prin care am urmărit să formulăm răspunsuri la următoarele **întrebări de cercetare**:

Q1. Care sunt noile orientări și paradigme ale contabilității care afectează teoria și gândirea și profesia contabilă?

Q2. Cum răspunde profesia contabilă provocărilor actuale și viitoare?

Q3. Care sunt competențele care conturează profilul unui contabil pregătit pentru viitor?

Q4. În ce măsură noile paradigme contabile generează o schimbare de abordare cu privire la competențele care vor sprijini misiunea și rolul practicianului contabil?

Q4. Care este "reacția" educației contabile preuniversitare la schimbările care afectează profesia contabilă?

Q5. Care este profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România?

Q6. Există o corelație între profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat?

Școlile economice, universitățile, organismele profesionale au, în egală măsură, responsabilitatea formării viitorilor și actualilor practicieni contabili. Considerăm că atingerea acestui deziderat se realizează **în trei pași**, care vor fi urmați în itinerariul nostru investigativ, conform figurii de mai jos:

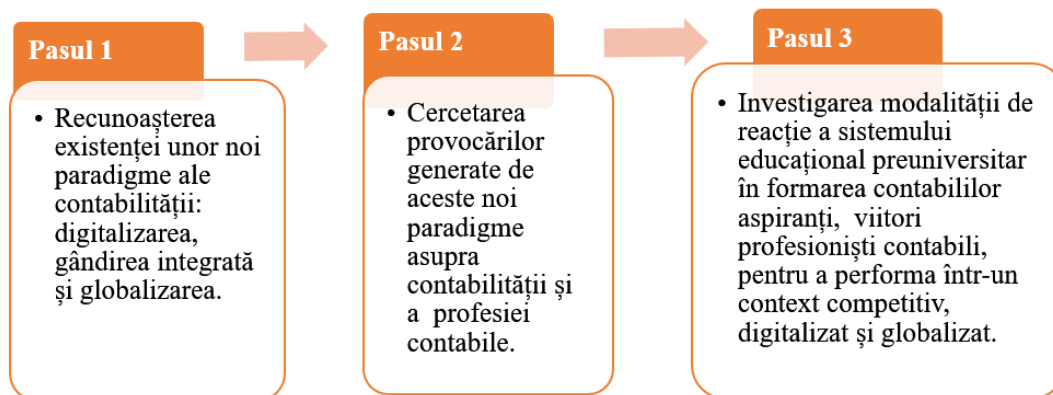

Figura nr. 1 Traseul investigativ al noilor paradigme contabile și implicațiile lor asupra profesiei contabile

Sursa: proiecție proprie

Pe parcursul lucrării contabilitatea este privită ca o „construcție” intelectuală, ca o formă de reprezentare a unei realități. Ca orice formă de cunoaștere rațională proprie omului, ea este considerată un fenomen social (Ionașcu, 2003). Capitolele ce urmează, dezvoltă parcursul cercetării doctorale, de la prezentarea principalelor concepte teoretice studiate și a ipotezelor testate cu ajutorul studiului de caz, până la aplicarea metodelor, a instrumentelor și interpretarea rezultatelor.

Ipoteza fundamentală a lucrării ”Paradigme și orientări ale contabilității în învățământul preuniversitar” este aceea că doar printr-o cercetare profundă a noile paradigme

și orientări ale contabilității, putem înțelege evoluția profesiei contabile și, prin urmare, putem îmbunătăți forța explicativă a modelelor teoretice folosite în pedagogia preuniversitară a contabilității.

În vederea validării ipotezei, studiul se dezvoltă pe trei direcții principale:

A. Prezentarea dimensiunilor științifice, sociale și istorice ale contabilității prin analiza, pe de o parte, a efortului de elaborare a discursului științific în contabilitate, pe de altă parte, a procesului de construire a unui corp teoretic al contabilității, care să poată fi supus validării prin observare sau experimentare. Lipsa unui consens privind o teorie universal acceptată, prin existența unei pluralități de discursuri explicative în contabilitate, evidențiază caracterul eclectic al contabilității și deschiderea spre evoluție și progres al acestei științe (Capitolul 1).

B. Cercetarea contabilă, prin care urmărim adaptarea contabilității la noile nevoi de informare, extinderea câmpului său de aplicare, dar mai ales progresul cunoașterii în contabilitate. Se poate admite că, într-un anumit domeniu, pot exista una sau o mulțime de paradigme. Existența paradigmatelor în contabilitate confirmă statutul acesteia de disciplină științifică matură. Lipsa unicității discursului științific nu trebuie să pună sub semnul întrebării caracterul științific al cunoașterii prin contabilitate. Această afirmație poate fi argumentată și prin faptul că, în științele sociale, unicitatea discursului științific este un lucru rar, iar contabilitatea - ca domeniu integrabil în științele sociale - poate fi considerată „o știință cu paradigme multiple”. Deoarece nici o paradigmă nu răspunde la toate problemele pe care le definește, ci deschide perspective noi de abordare, ne putem întreba ce loc poate ocupa contabilitatea într-o realitate socială polimorfă. Este evident că noua economie are nevoie de o nouă gestiune contabilă. Se prefigurează, totodată, o nouă ordine contabilă, noi direcții ale contabilității. Cercetarea în domeniul științei contabilității scoate în evidență schimbări majore nu numai în cadrul acesteia, ci și în ceea ce privește profesia contabilă, schimbări de care trebuie să țină cont atât organismele profesionale, mediul universitar cât și colegiile economice, acestea din urmă ca principale promotoare ale educației contabile inițiale. Considerăm că este necesar să se acorde o atenție sporită componentei didactice în educația preuniversitară, colegiile economice reprezentând *adevărata pepinieră* pentru facultățile de profil (Capitolul 2 și Capitolul 3).

C. Educația contabilă în învățământul preuniversitar din România. În învățământul preuniversitar abordarea contabilității, ca disciplină de studiu așa cum apare în curriculum, este

prezentată de unii autori de manuale școlare ca o suită de înregistrări contabile, evidențierea tranzacțiilor urmând schema planului de conturi. Prin acest mod de abordare, contabilitatea este redusă la condiția de simplă tehnică de înregistrare a operațiilor economico-financiare, fără un suport doctrinar explicativ, dominată de reguli fiscale într-o permanentă schimbare, iar aspectele privind rolul informației contabile în luarea deciziilor este aproape neglijat. Ne punem, astfel, în mod firesc următoarele întrebări: *Ce caracter ar trebui să îmbrace în acest sens formarea contabilă? Care este raportul, pe care sistemele educaționale ar trebui să-l promoveze, între formarea contabilă cu caracter științific general și formarea aflată într-o relație directă cu necesitățile pieței, focalizată pe o combinatorică specifică de competențe corespunzătoare unui profil ocupațional? În ce contexte ar trebui să se producă formarea pentru a face față într-o manieră autentică provocărilor actuale și de perspectivă ale societății? Cum putem corela nevoia de competențe din mediul de afaceri cu ceea ce livrează sistemul de educație preuniversitar?* Acestea sunt doar câteva întrebări care generează cadrul propice pentru dezbateri, analiză și cercetare în capitolele 4 și 5 ale lucrării.

Teza de doctorat cuprinde **5 capitole**, structurate în **31 de subcapitole**, conține secțiuni distincte de **cuvinte cheie, motivația și actualitatea temei de cercetare, obiective, metodologie de cercetare și structura lucrării**. Fiecare capitol debutează cu un **preambul** și se încheie cu **concluziile parțiale**. Secțiunea finală prezintă concluziile finale ale tezei, contribuții proprii, limite, perspective ale cercetării și modalitățile de diseminare a rezultatelor parțiale ale cercetării. În teză se regăsesc **59 de tabele, 59 de figuri** precum și un număr de **423 de surse bibliografice**.

Reprezentarea grafică a demersului de cercetare din lucrarea ”Paradigme și orientări ale contabilității în învățământul preuniversitar” este realizată în figura nr. 2:

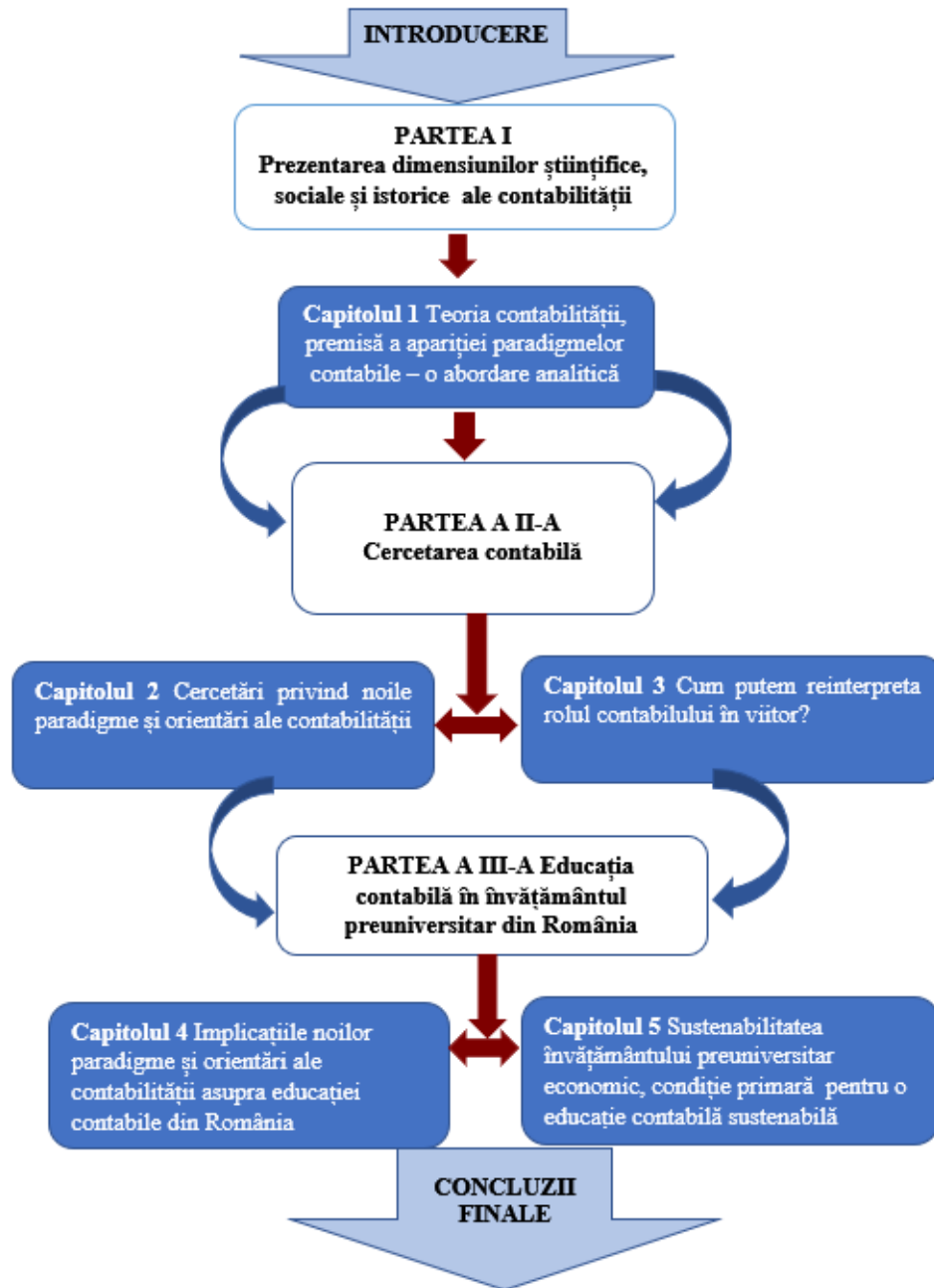

Figura nr. 2 Reprezentarea grafică a demersului de cercetare

Sursa: proiecție proprie

Obiectivul general pe care îl urmărim prin realizarea tezei ”Paradigme și orientări ale contabilității în învățământul preuniversitar” este îmbunătățirea forței explicative a modelelor teoretice folosite în educația contabilă preuniversitară, prin cercetarea noilor paradigme ale contabilității, a noilor direcții și orientări ale profesiei contabile, apelând la o abordare holistă a mediului economic contemporan și la valorificarea feedback-ului oferit de practica contabilă.

În vederea atingerii acestui obiectiv central ne propunem următoarele **obiective de etapă**:

- ✓ Determinarea elementelor de progres ale contabilității și a direcțiilor de modernizare ale teoriei contabilității (capitolul 1);
- ✓ Prezentarea apariției și evoluției istorice a învățământului comercial din România și a influenței acestuia asupra culturii și gândirii contabile românești (capitolul 1);
- ✓ Identificarea noilor paradigme contabile care au apărut ca efect al problemelor emergente ale domeniului și ale societății și analiza impactului acestora asupra teoriei, gândirii și practicii contabile (capitolul 2);
- ✓ Cercetarea actualelor provocări și oportunități ale profesiei contabile sub impactul noilor paradigme și orientări contabile (capitolul 3);
- ✓ Analiza competențelor necesare pentru conturarea profilului unui contabil pregătit pentru noua realitate economică și socială (capitolul 3);
- ✓ Analiza critică a implicațiilor pe care recente paradigme contabile le au asupra educației contabile preuniversitare din România (capitolul 4);
- ✓ Cercetarea situației actuale a educației contabile în învățământul preuniversitar (capitolul 5);
- ✓ Analiza mecanismului de finanțare a unităților de învățământ economic preuniversitar (capitolul 5);
- ✓ Evaluarea profilului de sustenabilitate al colegiilor economice din țară, după modelul spiralei lui Deming adaptată (capitolul 5);
- ✓ Analiza corelației dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat (capitolul 5).

În vederea atingerii acestor obiective, lucrarea de cercetare se dezvoltă pe 5 capitole, astfel:

În capitolul 1 „*Teoria contabilității, premisă a apariției paradigmelor contabile – o abordare analitică*”, am analizat drumul sinuos al științei contabilității spre noile paradigme, din perspectiva teoriei kuhniene, abordând următoarele aspecte: prezentarea principalelor reflecții și momente cu privire la mecanismul formării și evoluției teoriei contabilității, realizarea unui scurt istoric privind dezvoltarea științei contabilității, evidențierea transformărilor suferite și a căutărilor evolutive, analiza fazelor maturizării științei contabilității și a perioadele de criză ale acesteia.

În condițiile societății moderne, contabilitatea nu poate fi analizată și înțeleasă fragmentar, ci în ansamblul și în complexitatea ei, în unitatea sistemică și interdependentă a componentelor. Acest fapt impune o cunoaștere efectivă a realității economice, a gândirii contabile și a modului de înțelegere și de percepție al oamenilor. Putem afirma, astfel, că obiectul de studiu al contabilității are un caracter istoric, în sensul în care acesta cunoaște în permanență, modificări cantitative și calitative. Rezultatul acestor trepte de maturizare a gândirii economice și contabile se regăsește în ansamblul de principii și metode de la care pleacă în cercetarea realității, o generație de economiști-contabili, o școală de contabilitate sau un curent de gândire contabilă, și pentru care, profesorul american Thomas S. Kuhn (1976) a folosit termenul de *paradigmă*. În opinia acestuia, paradigma reprezintă ”ansamblul de teorii, tehnici și valori împărtășite de comunitatea oamenilor de știință, o matrice a științei ce furnizează cadrul conceptual al cercetării”.

În acest capitol, fără să urmărim realizarea unei analize exhaustive a teoriei contabilității, ne propunem să prezentăm principalele reflecții și momente cu privire la formarea și evoluția teoriei contabilității, pe fondul dezvoltării economico-sociale, politico-instituționale și spirituale, din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre. În plus, este analizată dezvoltarea și evoluția învățământului comercial și mai apoi economic, preuniversitar din România. Odată cu înființarea celor dintâi școli comerciale apar germenii unei gândiri contabile proprii și se creează atât premisele răspândirii cunoștințelor de contabilitate, cât și premisele dezvoltării unei literaturi de specialitate. Prin abordarea noastră, am urmărit să identificăm esența și coerența logică a ceea ce a însemnat peisajul teoretic al gândirii contabile, pe parcursul diverselor epoci din istoria umanității. Prin urmare, sunt analizate abordări, idei, teorii și curente de gândire contabilă din antichitate până în prezent, atât din perspectivă internațională, cât și din perspectivă națională. Plecând de la premisa că în evoluția științei, ideea se transmite prin intermediul teoriilor (Ionescu, 2006), am acordat o atenție deosebită acelor idei care, prin evoluția și mișcarea lor de ”expansiune-contrație” atât în timp, de la o epocă la alta, cât și în spațiu, de la un tip de societate la altul, au dat caracterul de paradigmă unor teorii. În consecință, odată cu cristalizarea unei idei de către o generație sau epocă, sub forma unui curent de gândire promovat de o comunitate științifică, teoria dobândește valoarea unei paradigme științifice. Pe parcursul lucrării vom constata că există o *rată de viață* a teoriilor (Bădescu, 2011), iar în funcție

de evoluția economiei și de schimbările produse în societate, se realizează o înlocuire a teoriilor vechi cu altele actuale.

În capitolul 2 ”Cercetări privind noile paradigme și orientări ale contabilității”, ne-am focalizat cercetarea, pe cele trei unități principale de analiză: digitalizarea, gândirea integrată și globalizarea, care oferă o imagine, completă și complexă, a noii paradigme contabile, ca perspectivă a sustenabilității profesiei contabile. De asemenea, în acest capitol sunt analizate și alte noi orientări ale contabilității precum: contabilitatea verde, respectiv, consolidarea rezilienței și dezvoltarea eticii de business, care întregesc tabloul noilor provocări ale contabilității, ale profesiei contabile și, implicit, ale educației contabile.

Astfel, ne-am propus drept obiectiv al acestui capitol, să realizăm o revizuire structurată a literaturii de specialitate pe tema noilor paradigme și orientări ale contabilității, pentru a evidenția modul în care acestea produc schimbări în evoluția viitoare a profesiei contabile, conform figurii nr. 3:

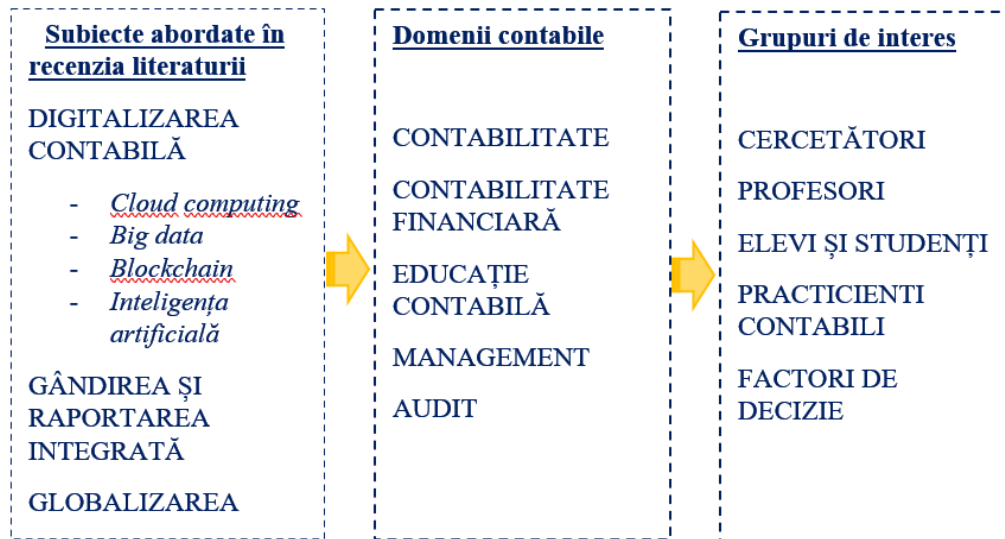

Figura nr. 3 Arhitectura revizurii structurată a literaturii noilor paradigme contabile
Sursa: proiecție proprie

Prin urmare, acest capitol abordează următoarele întrebări de cercetare:

Q1 Cum se dezvoltă cercetarea privind noile paradigme și orientări ale contabilității?

Q2 Care este accentul și critica literaturii privind noile paradigme și orientări ale contabilității?

Q3 Care este viitorul cercetării privind noile paradigme ale contabilității?

Toate schimbările evolutive ale economiei și ale societății, au generat un salt calitativ în

dezvoltarea științei contabilității, prin crearea unui sistem holistic de idei, procese și relații între elementele componente ale acesteia, creând premisele unei noi paradigme contabile și deschiderea unei noi perspective pentru profesia contabilă. Evoluția noilor tehnologii digitale avansate odată cu globalizarea piețelor, au generat ”progresiv” nevoia unor schimbări în modul de raportare, care urmărește să cuprindă ”integrat” aspecte financiare, sociale și de mediu.

În capitolul 3 ”*Cum putem reinterpreta rolul contabilului în viitor?*” realizăm o investigație temeinică pentru a prefigura viitorul profesiei contabile în acest context al incertitudinii globale, cu scopul de a înțelege și a analiza modul în care profesia se metamorfozează, pentru a-și demonstra capacitatea de reziliență și pentru a rămâne relevantă. Capitolul prezintă și un tablou al competențelor extinse, necesare viitorilor contabili, cu impact asupra educației contabile preuniversitare. În vederea identificării competențele contabilului viitorului, competențe generate de noile paradigme contabile, am recurs la o analiză de conținut realizând mai întâi o cercetare bibliometrică, prin intermediul bazei de date Web of Science, completată, apoi, de o investigație tematică inductivă, printr-o revizuire a literaturii și a celor mai recente rapoarte (între anii 2016 – 2022) elaborate de principalele organisme profesionale internaționale. În urma cercetării efectuate, am realizat o corelare între paradigma contabilă și competențele care trebuie formate și dezvoltate pentru asigurarea relevanței și viabilității profesiei contabile.

Investigația se dezvoltă prin realizarea unui studiu de caz (nr. 1) privind *percepția practicienilor contabili cu privire la noile competențele extinse*, în ideea de a lua ”pulsul profesiei”, de a înțelege cum răspunde profesia, tendințelor prefigurate înainte de pandemie dar și provocărilor pandemiei, de a identifica, pornind de la percepțiile practicienilor contabili, care sunt competențele necesare proaspeților absolvenți de școală economică. Scopul nostru a fost să înțelegem și să explorăm modul în care profesia contabilă va merge mai departe, în contextul secolului XXI, caracterizat de o piață globală și cu o economie în timp real. În plus, cercetarea noastră va ajuta la conturarea mai clară a abilităților necesare viitorilor contabili, și, astfel, la completarea, în cunoștință de cauză, a programelor de învățământ și la elaborarea strategiilor didactice optime. Prin urmare, pentru a formula răspunsul la întrebarea de cercetare: *În ce măsură noile paradigme contabile generează o schimbare de abordare cu privire la noile competențe care vor sprijini misiunea și rolul practicianului contabil?*, am urmărit testarea a două ipoteze de lucru, reprezentate în tabelul nr. 1:

Tabelul nr. 1 Ipotezele formulate și rezultatele obținute pentru studiul de percepție al practicienilor contabili

Ipoteze		Rezultate
H1	Există o schimbare de mentalitate a practicienilor contabili privind noile competențe fundamentale care vizează contabilul viitorului.	Validată
H2	Competențele extinse (cognitive, digitale, de autocunoaștere și interpersonale) se formează în sistemul de educație preuniversitar și universitar.	Invalidată

Sursa: Prelucrare proprie

Pentru o imagine de ansamblu a percepției respondenților privind competențele extinse, am realizat o ierarhizare a primelor 5 competențe considerate în foarte mare măsură importante în exercitarea profesiei contabile, ilustrată în tabelul nr. 2:

Tabelul nr. 2 Clasamentul celor mai apreciate competențe extinse

Nr. Crt.	Competențe cognitive	Scor	Competențe digitale	Scor	Competențe interpersonale	Scor	Competențe de autoconducere	Scor
1.	Abilitatea de a învăța	4,89	Învățare digitală	4,71	Inteligență emoțională	4,62	Seriozitate și perseverență	4,86
2.	Agilitatea gândirii	4,74	Etică digitală	4,57	Colaborare	4,60	Încrederea în sine	4,74
3.	Identificarea informațiilor relevante	4,74	Securitate cibernetică	4,51	Conștientizare organizațională	4,48	Autodezvoltare	4,72
4.	Managementul timpului și prioritizarea	4,71	Analiza datelor statistice	4,48	Crearea unei viziuni inspiraționale	4,40	Cunoașterea propriilor forțe	4,71
5.	Aplicarea cunoștințelor în contexte diferite	4,71	Înțelegerea și utilizarea sistemelor inteligente	4,45	Rezolvarea conflictelor	4,14	Curaj în asumarea riscurilor	4,63

Sursa: prelucrare proprie pe baza chestionarului aplicat

În ceea ce privește modalitatea de dobândire a competențelor extinse, respondenții chestionați consideră că educația contabilă inițială preuniversitară și mai apoi cea realizată în mediul universitar, contribuie într-o mai mică măsură la dezvoltarea acestor competențelor extinse, în schimb, experiența practică la locul de muncă are rolul cel mai important în acest sens.

Capitolul 4 ”Implicațiile noilor paradigme și orientări ale contabilității asupra educației contabile preuniversitare din România” analizează modul în care tendințele din tehnologie,

mediu și societate, generează o reconfigurare, pe termen lung, a educației contabile, începând cu învățământul preuniversitar. Toate aceste provocări lansate de dezvoltarea sustenabilă a societății, creează așteptări sporite față de furnizorii de educație economică, în general, față de învățământul preuniversitar, ca primă treaptă în formarea viitorului profesionist, în mod special. Prin urmare, în capitolul 4, parcurgem următorul itinerar investigativ:

(I) o prezentare a perspectivelor internaționale și europene privind educația contabilă, a reacției organismelor profesionale, dar și a cercetătorilor, la nevoia schimbării de paradigmă a educației contabile;

(II) o analiză a abordării naționale privind educația contabilă în învățământul preuniversitar. Se observă o preocupare de adaptare a noii legi a educației din România la exigențele și provocările Educației 4.0, însă, din păcate, rezultatele punerii în practică a acesteia vor apărea mult mai târziu. Conform acestei noi legi, elevii, în calitate de viitori participanți pe o piață a muncii puternic digitalizată, urmează să beneficieze de o educație contabilă armonizată cu noile tehnologii digitale, care utilizează tehnici de învățare colaborative și abordări trans-, inter- și pluridisciplinare. În acest sens, instituțiile de învățământ economic preuniversitar și, mai apoi, universitar, sunt nevoite să se alinieze la toate aceste transformări, pentru a-și păstra relevanța (Madsen, 2015);

(III) un *studiu de caz* (nr. 2) privind implicațiile noilor paradigme și orientări ale contabilității asupra educației contabile preuniversitare, prin: a) identificarea și analiza nivelului de competențe digitale, propus prin programă, elevilor din învățământul preuniversitar economic, nivel care să le asigure dezvoltarea adecvată și armonioasă, ca premisă fundamentală pentru utilizarea software-ului și platformelor informatice contabile moderne și pentru devansarea obstacolelor și provocărilor aduse de digitalizarea permanentă a domeniului contabil; b) identificarea și analiza nivelului de integrare al competențelor extinse în curriculumul învățământului economic preuniversitar;

(IV) o analiză a consecințelor, provocărilor și oportunităților digitalizării educației contabile;

(V) un *studiu de caz* (nr. 3) prin aplicarea unui chestionar de percepție adresat profesorilor de contabilitate din învățământul economic preuniversitar. **Scopul studiului** a fost cercetarea modului de raportare al profesorilor de contabilitate la nevoia de schimbare în educația contabilă din învățământul preuniversitar..

Plecând de la *ipoteza – premisă* că educația contabilă din învățământul preuniversitar are nevoie de o ”reformă” ca urmare a schimbărilor sociale și economice globale și a noilor paradigme contabile care au impactat profesia contabilă, au fost formulate 20 de subipoteze, structurate în 7 mari categorii, conform tabelului nr. 4:

Tabelul nr. 3 Subipotezele privind studiul de percepție al profesorilor de contabilitate din învățământul preuniversitar

Categoria	Subipoteze:	Validare
1) Nevoia suportului tehnic	H 1: Profesorii de contabilitate au primit asistență tehnică suplimentară pentru desfășurarea predării online la disciplina contabilitate;	Invalidată
	H 2: Profesorii de contabilitate au beneficiat de suport tehnic (tabletă, laptop, conexiune internet) din partea instituției, pe perioada desfășurării cursurilor on-line;	Validată
2) Nevoia suportului metodic	H 3: Profesorii au simțit nevoia profesională de a fi îndrumați în demersul didactic în perioada pandemică.	Validată
	H 4: Profesorii de contabilitate au primit sprijin metodic pentru a realiza activitatea de predare online, în mod eficient.	Validată
	H 5: Profesorii au realizat schimburi de experiență didactică cu alți colegi privind predarea în mediul on-line.	Validată
3) Îmbunătățirea actului educațional	H 6 Profesorii s-au simțit pregătiți să predea online, când școlile s-au închis din cauza pandemiei de Covid-19.	Validată
	H 7 Activitatea didactică din mediul on-line a îmbunătățit calitatea procesului educațional.	Validată
4) Formare profesională continuă	H 8 Profesorii consideră că este nevoie de o formare specifică pentru predarea on-line a contabilității.	Validată
	H 9 Sunt necesare cursuri de pregătire profesională pentru integrarea în învățământul preuniversitar contabil a provocărilor generate de schimbările din mediul de afaceri și de revoluția digitală.	Validată
5) Adaptarea și îmbunătățirea curriculumului	H 10 Curriculumul actual la disciplina contabilitate este adaptat pentru predarea on-line.	Validată
	H 11 Educația preuniversitară în domeniul contabilității este adaptată schimbărilor generate de globalizarea afacerilor.	Validată
	H 12 Educația preuniversitară în domeniul contabilității corespunde schimbărilor care au loc în mediul economic și în domeniul tehnologiei avansate.	Invalidată
	H 13 Este utilă o revizuire a curriculumului la disciplina contabilitate pentru a fi adaptat digitalizării educației contabile.	Validată
	H 14 Este necesară includerea în curriculumul la modulul contabilitate a tehnologiei cloud accounting.	Validată
6) Dezvoltarea competențelor și abilităților elevilor	H 15 Competențele și abilitățile pe care elevii le dobândesc în liceu la disciplina contabilitate, vor fi relevante la locul de muncă sau la facultățile de profil urmate.	Validată
	H 16 În cadrul practicii elevul dobândește competențe și abilități profesionale.	Validată
	H 17 Pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor este necesar aportul pe care îl poate aduce mediul economic	Validată

7) Împlinirea profesională a cadrelor didactice	H 18 Profesorii se simt inspirați și creativi în activitatea de predare.	Validată
	H 19 Profesorii din învățământul preuniversitar consideră că au un aport semnificativ la formarea profesională a elevilor, viitori profesioniști contabili.	Validată
	H 20 Profesorii simt împlinire în activitatea de predare desfășurată.	Validată

Sursa: prelucrare proprie

Cercetarea subliniază gradul de conștientizare în rândul profesorilor de contabilitate din învățământul preuniversitar, privind nevoia de reformare a educației contabile, în conformitate cu noile paradigme contabile și cu noile schimbări ale profesiei contabile.

Transformările pe care le-a generat actualul context social-pandemic, a influențat și influențează în continuare lumea emergentă a muncii, generând, în același timp, noi așteptări și provocări privind sistemul educațional, prin implementarea digitalizării activității de predare-învățare. Aceste schimbări creează nevoia de învățare flexibilă, colaborativă prin intermediul platformelor digitale, asigurând adaptarea sistemului educațional la cerințele în schimbare ale societății și, implicit, pregătirea viitorilor absolvenți pentru a face față cu succes pe piața muncii.

Capitolul 5 ”*Sustenabilitatea învățământului preuniversitar economic, condiție primară pentru o educație contabilă sustenabilă*”, explorează profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din țară și analizează critic, disponibilitatea și deschiderea acestora pentru implementarea noilor paradigme contabile care prefigurează viitorul profesiei contabile.

Educația pentru sustenabilitate a devenit un concept emergent și dinamic, care oferă o nouă viziune educației, stabilit prin Obiectivul 4 ”Educație de calitate”, conform Agendei 2030. O reprezentare sugestivă a modului în care educația contabilă poate să răspundă cerințelor de sustenabilitate ale profesiei contabile este realizată în figura nr. 4, reprezentată mai jos:

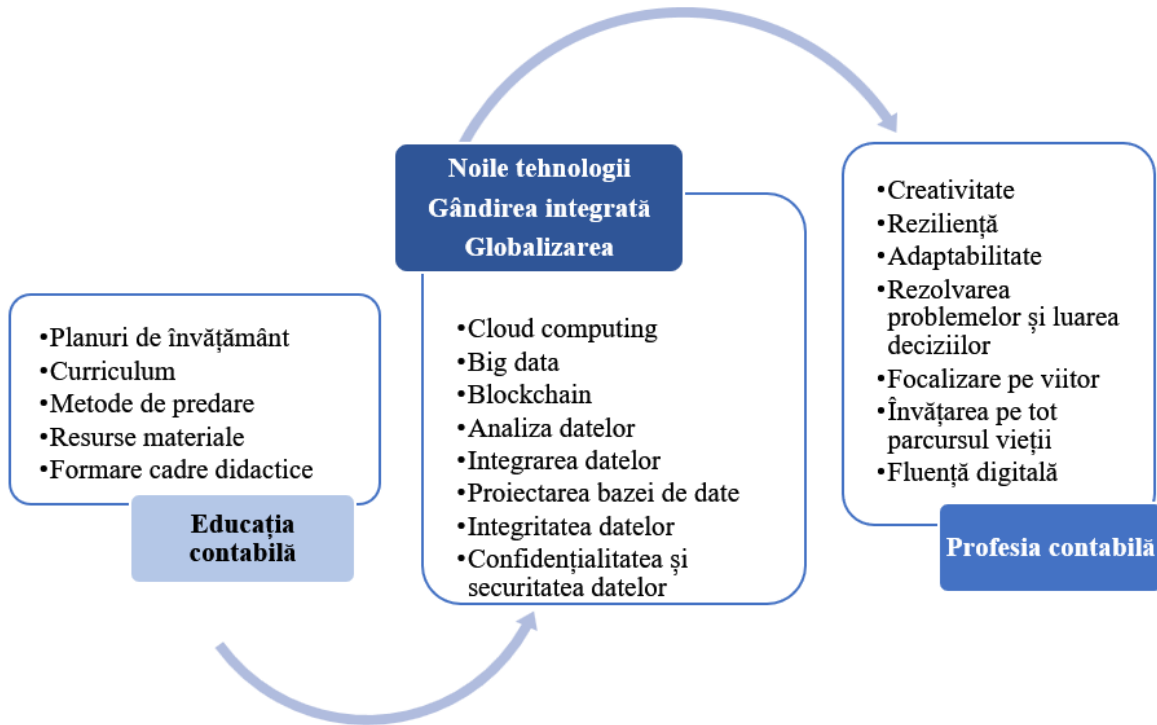

Figura nr. 4 Implicațiile educației contabile în evoluția profesiei contabile
Sursa: proiecție proprie

Formarea preuniversitară durabilă, impune revizuirea permanentă a mediului educațional și promovarea la nivelul instituțiilor de învățământ a unui nou set de valori care vor ghida viitorul model de progres. O instituție de învățământ preuniversitar economic este sustenabilă dacă reușește să se adapteze schimbărilor pe termen mediu și lung ce îi pot afecta pe viitorii profesioniști contabili. Este vorba, pe de o parte, de noile tehnologii care au invadat profesia contabilă, iar pe de altă parte, de noile competențe transversale și noile abilități precum creativitate, reziliență, adaptabilitate, învățarea pe tot parcursul vieții, fluență digitală care sunt apanajul unui viitor profesionist contabil.

Prin urmare, acest capitol aduce în discuție problematica sustenabilității educației, în general, a educației contabile, în particular. În acest sens, în prima parte se realizează o abordare conceptuală și o analiză bibliometrică a sustenabilității educației, iar în partea a doua, s-a urmărit analiza mecanismului de finanțare al colegiilor economice din România și realizarea unei cercetări în vederea stabilirii profilului de sustenabilitate al acestora, ca premisă fundamentală a implementării în educația contabilă preuniversitară a noilor paradigme contabile. Scopul acestui **studiu de caz** (nr. 4) a fost de a evalua sustenabilitatea liceelor economice din țară

printr-o adaptare a conceptului spiralei Deming (planificare, operaționalizare, raportare și inovare), pornind de la analiza datelor secundare, bazată pe informațiile online furnizate de către licee. Prin urmare, prin intermediul acestei cercetări de tip exploratoriu, am investigat modul în care colegiile economice din România avansează strategii în direcția dezvoltării sustenabile, astfel încât absolvenții acestora să devină agenți ai schimbării și să răspundă provocărilor economice, sociale și de mediu.

De asemenea, prin crearea unui **model econometric**, am analizat corelația dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele înregistrate de acestea la examenul de bacalaureat (studiul de caz nr, 5). Prin urmare, am apelat, pe de o parte, la analiza de regresie pentru a stabili legătura dintre variabila independentă și cea dependentă și, pe de altă parte, la analiza de corelație, pentru a identifica intensitatea acestei legături. În vederea testării semnificației statistice și a veridicității modelului de regresie am apelat la aplicarea testelor statistice, după cum urmează: (A) testul Student (t-Test Two-Sample Assuming Unequal Variances), (B) Testul Durbin Watson (DW) pentru testarea autocorelării erorilor și (C) analiza ANOVA pentru testarea liniarității și validității modelului. În vederea testării validității modelului am utilizat statistica F. Modelul econometric se dovedește a fi valid și se respinge ipoteza lipsei de semnificație a variabilei independente în favoarea ipotezei că modelul regresional este unul semnificativ sau putem afirma că este un test de semnificație asupra lui R^2 .

Prin urmare, în urma analizei econometrice, ipoteza formulată ”Rezultatele obținute la examenul de bacalaureat influențează profilul de sustenabilitate al colegiilor economice” este validată cu mențiunea că influența acestora este de intensitate mică, neavând un impact hotărâtor în conturarea profilului de sustenabilitate al colegiului.

METODOLOGIA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

Metodologia de cercetare este configurată în funcție de obiectivele lucrării și de rezultatele scontate, rezultând o combinație între **cercetarea calitativă și cea cantitativă**.

Cercetarea calitativă este realizată printr-o abordare deductivă de tip top-down, pornind de la concepte, noțiuni teoretice și reglementări specifice ariei de studiu. Printre metodele și instrumentele specifice cercetării calitative care au fost utilizate în cadrul acestei lucrări se regăsesc: revizuirea literaturii, cercetarea istorică, analiza teoretică a evoluției

contabilității, realizarea de modele teoretice. În ceea ce privește **cercetarea cantitativă**, pe parcursul studiului s-au utilizat ca și metode și instrumente: analiza bibliometrică, chestionarul, analiza indicilor statistici și modelarea econometrică. Această cercetare a generat necesitatea investigării fenomenelor și proceselor specifice într-o abordare constructivistă, care să combine logica deductivă (ce presupune plecarea de la teorie pentru a ajunge la o observație) cu logica inductivă (care presupune începerea cercetării de la observație pentru a ajunge la teorie).

Definirea și modalitatea de aplicare a metodelor și instrumentelor menționate anterior sunt detaliate în continuare.

Revizuirea literaturii

Documentarea și analiza de conținut sunt cele mai utilizate tehnici de cercetare, care se desfășoară preponderent prin consultarea literaturii de specialitate și a cadrului normativ, acolo unde a fost cazul. Cunoașterea domeniului în care urmează să fie făcută cercetarea este o parte fundamentală a oricărei teze de doctorat. Prin intermediul acestor metode s-a realizat o analiză profundă a studiilor efectuate anterior, iar apoi definirea și înțelegerea noțiunilor de bază, în vederea construirii cadrului conceptual al lucrării. Pentru colectarea informațiilor necesare au fost analizate articole publicate în baze de date internaționale precum Web of Science, Elsevier, Springer, ScienceDirect, au fost consultate publicații ale unor organizații internaționale, europene sau naționale (ACCA, IFAC, CE, WEF) dar și cărți de specialitate. Vom avea în vedere și o *documentare practică* la nivelul unităților de învățământ preuniversitar cu specific economic, în vederea fundamentării cercetării științifice.

Revizuirea literaturii are mai multe forme, în funcție de regulile aplicate. O reprezentare grafică sugestivă a acestora regăsim în figura nr. 5:

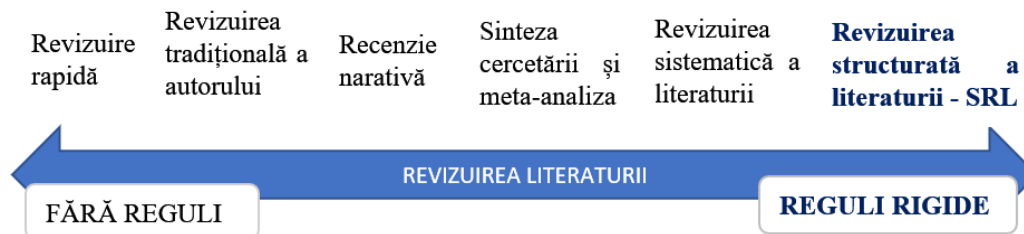

Figura nr. 5 Modalități de revizuire a literaturii
 Sursa: Adaptare după Massaro, Dumay et al., 2016, p. 769

Pe parcursul lucrării s-au utilizat cu precădere două forme de revizuire a literaturii:

- *Revizuirea sistematică a literaturii* pentru analiza evoluției teoriilor contabilității, pentru identificarea noilor provocări ale profesiei contabile și a competențelor extinse necesare pentru asigurarea viabilității profesiei.
- *Revizuirea structurată a literaturii (SLR)* – pentru analiza noilor paradigme ale contabilității: digitalizarea, gândirea integrate și globalizarea. Un SLR oferă o bază empirică de analiză și investigare a articolelor relevante și reduce părtinirea cercetătorilor (Tranfield, Denyer et al., 2003). Acest tip de revizuire este de dată recentă în cercetarea contabilă, după cum afirmă Stoica și Ionescu-Feleagă (2021).

Cercetarea istorică, folosită în cadrul cercetării, este una complexă: un amestec de paradigme, abordări, tipuri, metode și orizonturi. Folosim o cercetare filozofică constructivă, o abordare inductivă, un mix de tipuri de cercetare (narrative și interpretative), analiza de conținut ca metodă de cercetare și trei tipuri de colectare a datelor (arhive, date secundare și observații) (Barbu, 2006, p. 67). În această lucrare, cercetarea istorică a fost utilizată pentru o abordare longitudinală a evoluției contabilității din perspectivă internațională dar și națională.

Analiza teoretică a evoluției a fost utilizată pentru prezentarea în studiu a conceptelor de ”teoria contabilității”, ”paradigma contabilă”, ”digitalizare”, ”gândire integrată”, ”globalizare”, ”profesie contabilă”, ”educație contabilă”. În paralel s-a utilizat și *analiza comparativă*, pentru a surprinde și mai bine anumite particularități și relaționări între concepte.

Elaborarea de modele teoretice a fost utilizată pentru identificarea profilului de sustenabilitate al colegiilor economice, condiție esențială pentru deschiderea spre implementarea noilor paradigme contabile în predarea contabilității și pentru analiza corelației dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat.

Analiza bibliometrică, vehiculată multidisciplinar, are rolul cartografierii științei prin intermediul tehnicilor distinctive, cu impact în conturarea stadiului actual al cercetării în domeniul ales, precum și a direcțiilor viitoare de cercetare în vederea configurării traseului de studiu, oferind sprijin cercetătorului în amplul demers al investigării (Fabregat-Aibar et al., 2019). Această metodă a fost utilizată pentru analiza sustenabilității educației, apelând la o aplicație bibliometrică cu rol în maparea științei, și anume Biblioshiny, funcțional prin intermediul R studio (versiunea utilizată 1.4.1106).

Chestionarul folosit ca și metodă de colectare a datelor, a fost utilizat în două puncte cheie ale cercetării: (I) studiul de caz privind percepția practicienilor contabili cu privire la competențele extinse; (II) Studiul de caz privind percepția profesorilor de contabilitate din învățământul economic preuniversitar, privind digitalizarea educației contabile și implementarea noilor paradigme contabile în activitatea de predare. În ambele cazuri, pentru elaborarea întrebărilor, completarea chestionarului și colectarea răspunsurilor s-a utilizat platforma gratuită www.survio.ro.

Analiza indicilor statistici a fost realizată în două etape, prin utilizarea a două programe informatice. Prima etapă a constat în curățarea setului de date realizat cu ajutorul chestionarului în survio.ro, iar a doua etapă a constat în analiza statistică propriu-zisă realizată cu ajutorul MS Excel. Etapele parcurse în vederea analizei indicatorilor statistici, rezultatele intermediare și finale sunt prezentate detaliat în subcapitolele: 3.4, 4.5, 5.5, 5.6 și 5.7 ale lucrării. În plus, pe baza indicatorilor selectați s-a realizat testarea unui **model econometric** privind corelația dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, exprimate prin rezultatele de la examenul de bacalaureat, utilizând o regresie liniară (subcapitolul 5.7).

CONCLUZII FINALE, CONTRIBUȚII, LIMITE ȘI PERSPECTIVE

Teza se dezvoltă pornind de la ideea că învățământul, cercetarea și știința contabilității au nevoie atât de o intra-conectare, cât și de o interconectare cu realitatea economică și contabilă actuală. Abordarea învățământului economic/ contabil preuniversitar trebuie să țină seama de faptul că „economia contemporană se desfășoară între echilibru, văzut ca un caz special și haosul previzibil”. Această nouă paradigmă sugerează o abordare holistă a mediului economic contemporan și înțelegerea fenomenului în esența sa. Este imperativ ca în învățământul contabil preuniversitar, transferul cunoașterii să se asocieze unor experiențe de învățare care să anticipeze integrarea la nivelul dimensiunii productive, în sensul unei mai bune compatibilități cu cerințele pieței muncii. Mobilitatea sporită a absolvenților, pe de o parte, și a forței de muncă, pe de altă parte, și încercarea de delimitare a unor standarde ocupaționale la nivel suprastatal, aduce în atenție nevoia de cooperare la nivel regional și internațional pentru facilitarea inserției profesionale pe piața forței de muncă, aflată în relație de determinare directă cu progresul economic. Teza aduce, astfel, în atenție o serie de coordonate naționale și internaționale ale evoluției contabilității și ale profesiei contabile, în context contemporan, punctând aceste repere cu exemplificarea de bune practici ale asigurării unui parteneriat eficient între instituțiile educaționale, organismele profesionale și toți cei interesați.

În abordarea celor trei axe de cercetare ale lucrării ”Paradigme și orientări ale contabilității în învățământul preuniversitar” și anume: evidențierea dimensiunilor științifice, istorice și sociale ale contabilității, evoluția cercetării în sfera contabilității și perspective ale contabilității în învățământul contabil liceal, strategia de cercetare este una care respectă etapele consacrate ale unui astfel de demers științific. Astfel, debutul cercetării asupra problematicii studiate va fi reprezentat de poziționarea corectă în sfera cunoașterii, atât a domeniului general de cercetare în care este orientată tema, cât și a subdomeniilor specifice acesteia.

Lucrarea este concepută ca o investigație, atât analitică, cât și sintetică a modului în care este abordată în prezent educația contabilă preuniversitară, în cadrul colegiilor economice, sub presiunea apariției noilor paradigme contabile, a evoluției profesiei contabile și a schimbărilor din mediul economic. Viabilitatea profesiei este asigurată printr-o educație contabilă sustenabilă. O educație contabilă sustenabilă este garantată de instituții de învățământ cu un

profil de sustenabilitate adecvat. Prin urmare, întregul demers reprezintă o treaptă mai sus într-un amplu efort de cercetare ce urmărește implicațiilor noilor paradigme contabile în procesul de transformare al profesiei contabile și în reorganizarea educației contabile preuniversitare.

I. Expunerea sintetică a concluziilor

Concluzii aferente studiului teoretic

Capitolul I al lucrării scoate în evidență, pe de o parte, existența unei pluralități de discursuri explicative în teoria contabilității, iar pe de altă parte, preocupările pentru elaborarea unui corp teoretic al contabilității în vederea dobândirii statutului de disciplină științifică matură, care evoluează odată cu schimbările economice și sociale. Contabilitatea, ca orice disciplină, are un conținut științific limitat din punct de vedere istoric, însă nelimitat din perspectiva realității și complexității vieții economice. Teoriile contabilității sunt elaborate ca urmare a faptelor economice din trecut, însă ele sunt verificate și analizate permanent, deoarece în contabilitate, ca și în economie, faptele empirice se înnoiesc constant. Prin urmare, preocuparea continuă a științei contabilității de revizuire și analiză critică a teoriilor sale este pe deplin justificată, iar factorul esențial în elaborarea și fundamentarea unor noi teorii l-a constituit gândirea teoretică.

Itinerariul general al cunoașterii științifice în contabilitate a fost marcat de îmbogățirea continuă a cunoștințelor acumulate de generațiile anterioare, de lupta neîntreruptă dintre teoriile vechi și cele noi, de o preocupare tot mai intensă pentru o surprindere a lumii obiective, a dinamicii realității economice.

Confruntarea dintre paradigmele diferitelor epoci istorice și noile paradigme contabile, reprezintă o creditare a ideii că știința contabilității a ajuns la stadiul de *maturitate epistemologică*, și creează premisele progresului cunoașterii științifice în domeniul contabilității. În plus, conceptul de "contabilitate" trebuie "ajustat" prin raportarea la evoluția economică și la tendințele societății în continuă transformare iar definiția contabilității "reconsiderată", prin luarea în calcul a implicațiilor digitalizării, gândirii integrate, globalizării, tranziției verzi și dezvoltării durabile.

Pentru a răspunde adecvat evoluției tehnologiilor avansate, globalizării și schimbării modului de raportare, ce caracterizează această primă jumătate a secolului XXI, profesia contabilă trebuie să propună un nou model. În plus, pentru a reuși să prefigurăm viitorul

profesiei contabile într-un context al incertitudinii globale a fost absolut necesar să înțelegem și să analizăm modul în care profesia se metamorfozează pentru ”a merge mai departe” și pentru a rămâne relevantă. Prin urmare, tendințele cheie care s-au conturat deja în tehnologie, mediu și societate care au stimulat regândirea naturii profesiei contabile, constituie premisele reconfigurării pe termen lung a educației contabile, începând cu învățământul preuniversitar. Toate aceste provocări lansate de dezvoltarea sustenabilă a societății, creează așteptări sporite față de furnizorii de educație contabilă, începând cu mediul preuniversitar.

Reproiectarea profesiei contabile presupune, pe de o parte, asumarea tuturor transformărilor digitale, a noilor modele de raportare, a reglementărilor în schimbare de către mediul educațional și organismele profesionale iar, pe de altă parte, **pregătirea necesară** pentru aplicarea acestora în practica contabilă. **Pregătirea** presupune cel puțin două direcții de acțiune: (1) o formare preuniversitară și apoi universitară a contabililor aspiranți realizată de instituțiile de învățământ și (2) o formare a actualilor contabili realizată de către organismele profesionale.

Suntem de părere că pentru a se asigura contabililor aspiranți, pregătirea corespunzătoare pentru angajarea pe piața muncii, este fundamental ca învățământul economic preuniversitar, ca punct de plecare în educația contabilă, să beneficieze de atenția cuvenită, atât din partea factorilor de decizie, cât și din partea organismelor profesionale și a mediului universitar. În plus, fără o **acțiune concertată** a profesorilor de contabilitate, a tutorilor de practică și a organismelor profesionale nu se va obține rezultatul scontat: competențele necesare asigurării viabilității și relevanței profesiei contabile.

Concluzii aferente studiilor de caz

Concluziile studiului de caz nr. 1 privind percepția practicienilor contabili cu privire la noile competențe extinse (subcapitolul 3.4)

Având în vedere faptul că această cercetare reprezintă un studiu exploratoriu care urmărește analiza unor trenduri, putem considera reprezentativ eșantionul ales, pentru a contura o imagine relevantă pentru aspectul analizat: „o radiografie” a percepției actualilor practicieni contabili din România, cu privire la noile competențe extinse care, conform literaturii contabile, creează condiții favorabile pentru creșterea relevanței și viabilității profesiei contabile în noul context economic și social.

Privită dintr-o perspectivă pragmatică, cercetarea noastră oferă date relevante pentru posibile intervenții privind modul de organizare a educației contabile în învățământul

preuniversitar, elaborarea de noi programe și stabilirea celor mai eficiente strategii de învățare pentru asimilarea competențelor necesare, aspecte esențiale pentru asigurarea sustenabilității profesiei contabile. În plus, realizarea unei tranziții sustenabile către noile dimensiuni ale profesiei contabile este susținută de trei piloni principali: 1) o forță de muncă înzestrată cu abilități și competențe extinse; 2) capacitatea sistemului de învățământ preuniversitar și universitar de a forma și dezvolta aceste competențe pentru viitorii angajați; 3) capacitatea entităților și a organismelor profesionale de a crea programe de formare continuă pentru contabilii angajați.

Considerăm că, în actualul context economic și social, noile valențe ale educației contabililor aspiranți iau naștere din nevoile pieței, din revoluția digitală și din întregul fenomen de internaționalizare și globalizare a afacerilor.

Cercetarea efectuată poate fi utilă pentru cadre didactice, organisme profesionale și alți actori din mediul economic care vor fi influențați dar și implicați direct în fenomenul schimbării paradigmei contabile generate de extinderea tehnologiilor avansate, a gândirii integrate și a globalizării, evoluție care impune dezvoltarea de noi competențe. Limita cercetării este dată de limitarea geografică pentru șapte județe din regiuni diferite de dezvoltare ale țării.

Concluziile studiului de caz nr. 2 privind analiza corelației dintre noile competențe contabile propuse de organismele profesionale și competențele propuse de actualele programe școlare pentru specializarea "tehnician în activități economice" (subcapitolul 4.3).

Cu toate că actualul curriculum, printr-o abordare transdisciplinară, integrează în cadrul modulele de specialitate, unele din competențele extinse, propuse de organismele profesionale pentru formarea viitorilor contabili, pentru a asigura un nivel optim de pregătire viitorilor profesioniști contabili, considerăm că armonizarea curriculei la disciplina contabilitate cu nevoile actuale și viitoare ale profesiei contabile în domeniul utilizării noilor tehnologii informatice este un obiectiv anevoios de atins. În plus, acest deziderat trebuie coroborat cu importante investiții în resurse IT, fapt ce reprezintă o restricție importantă pentru învățământul preuniversitar. În acest sens, schimbarea se poate produce prin integrarea în planurile de învățământ a disciplinelor referitoare la tehnologiile ce schimbă profesia contabilă. Suntem, însă, conștienți că dezvoltarea și extinderea curriculum-ului la contabilitate trebuie dublată de o pregătirea adecvată a cadrelor didactice cu privire la domeniul IT și la noile soluții inteligente.

Concluziile studiului de caz nr. 3 privind percepția profesorilor de contabilitate din învățământul economic preuniversitar, privind digitalizarea educației contabile și implementarea noilor paradigme contabile în activitatea de predare (subcapitolul 4.5)

Pornind de la ipoteza - premisă că educația contabilă din învățământul preuniversitar are nevoie de o "reformă" ca urmare a schimbărilor sociale și economice globale și a noilor paradigme contabile care au impactat profesia contabilă, răspunsurile celor 104 respondenți, profesori de contabilitate de la colegiile economice din țară, au generat validarea a 18 subipoteze din totalul celor 20 formulate.

Profesorii de contabilitate au beneficiat de suport tehnic (tabletă, laptop, conexiune internet) din partea instituției (H2), însă nu au primit în mod corespunzător asistență tehnică pentru desfășurarea predării online la disciplina contabilitate (H1). Cu toate acestea, respondenții s-au considerat pregătiți să predea online, în perioada pandemică (H6) iar activitatea didactică din mediul online a îmbunătățit calitatea procesului educațional (H7). În același timp, ei au evidențiat nevoia profesională de a fi îndrumați în demersul didactic în perioade dificile, precum criza pandemică (H3) aspect care s-a realizat, atât prin sprijin metodic pentru a realiza activitatea de predare online, în mod eficient (H4), cât, mai ales, prin realizarea schimburilor de experiență didactică cu alți colegi (H5).

Studiul evidențiază importanța formării profesionale continue prin nevoia organizării de cursuri de pregătire profesională specifice pentru predarea online a contabilității și pentru integrarea în învățământul preuniversitar contabil a noilor paradigme contabile generate de schimbările din mediul de afaceri și de revoluția digitală (H8, H9). În plus, este esențială importanța practicii (H16) și a aportului mediului economic (H17) în vederea dobândirii de către elevi a competențelor și abilităților profesionale cerute de piața muncii (H15).

Respondenții consideră curriculumul actual la disciplina contabilitate ca fiind adaptat pentru predarea on-line (H10) iar educația preuniversitară în domeniul contabilității în acord cu schimbările generate de globalizarea afacerilor (H11), însă, acesta nu corespunde schimbărilor care au loc în mediul economic și în domeniul tehnologiei avansate (H12). Prin urmare, profesorii chestionați au evidențiat nevoia revizuirii curriculumului la disciplina contabilitate pentru a fi adaptat digitalizării educației contabile (H13) și, totodată, oportunitatea includerii în curriculumul la modulul contabilitate a tehnologiei cloud accounting (H14). Respondenții se simt inspirați și creativi în activitatea de predare (H18), simt împlinire profesională în activitatea

de predare desfășurată (H20) și consideră că au un aport semnificativ în formarea profesională a elevilor, viitori profesioniști contabili (H19).

Cele două ipoteze care au fost invalidate, evidențiază: (1) lipsa concordanței dintre educația preuniversitară în domeniul contabilității și schimbările care au loc în mediul economic și în domeniul tehnologiei avansate (H12); (2) faptul că profesorii de contabilitate au primit în mică măsură asistență tehnică suplimentară pentru desfășurarea predării online la disciplina contabilitate (H1).

Așadar, cercetarea evidențiază gradul de conștientizare în rândul profesorilor de contabilitate din învățământul preuniversitar, privind nevoia de reformare a educației contabile, în conformitate cu noile paradigme contabile și cu noile transformări ale profesiei contabile. În egală măsură, studiul evidențiază, flexibilitatea și capacitatea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar de a se adapta rapid la schimbare, de a găsi soluții didactice eficiente dar și disponibilitatea acestora de a aborda deschis, responsabil și cu mult curaj aceste provocări.

În ceea ce privește soluțiile propuse de profesorii respondenți pentru îmbunătățirea curriculumului și a conținuturilor aferente disciplinei contabilitate astfel încât să fie în acord cu evoluția tehnologică, a mediului economic și social acestea au vizat următoarele aspecte:

- ✓ o reformă a curriculumului școlar;
- ✓ reorganizarea practicii elevilor;
- ✓ formarea continuă a cadrelor didactice pe tema noilor abordări ale contabilității;
- ✓ implementarea soluțiilor emergente în educația contabilă preuniversitară;
- ✓ asigurarea unei finanțări adecvate a sistemului de învățământ economic.

Prin urmare, educația contabilă preuniversitară, ar trebui să combine materia oferită de curriculum, cu realitatea economică, astfel încât să satisfacă așteptările profesiei contabile. În consecință, specialiștii în contabilitate sunt responsabili pentru dezvoltarea de curriculum-uri la disciplina contabilitate, care, în opinia noastră, ar trebui, pe de parte, să rămână în acord cu acreditările Ministerului Educației, dar pe de altă parte, să îndeplinească cerințele organismelor profesionale și ale pieței muncii.

Concluziile studiului de caz nr. 4 privind stabilirea profilului de sustenabilitate al colegiilor economice din România (subcapitolul 5.6)

Acest studiu de caz oferă o cartografiere a culturii organizaționale a celor 47 de colegii economice din țară, dar și o perspectivă originală asupra complexității și valențelor implementării sustenabilității în învățământul preuniversitar economic. În plus, evidențiază rolul esențial al managementului instituțiilor de învățământ de a identifica și aborda cu succes ”ferestrele de oportunitate” pentru tranziția la durabilitate, condiție esențială pentru o educație sustenabilă și pentru o implementare naturală și, nicidecum de formă, a noilor paradigme contabile: gândirea integrată, digitalizarea și globalizarea. Prin urmare, pentru o dezvoltare firească a dimensiunii europene a educației naționale, în contextul global ”al tranziției verzi și inteligente”, colegiile economice trebuie să-și crească preocuparea pentru atingerea cât mai multor obiective de dezvoltare durabilă.

În urma unei atente și temeinice analize transversale a informațiilor publice prezentate de către colegiile economice din țară pe paginile web, am constatat discrepanțe mari între acestea, cu privire la nivelul lor de sustenabilitate. Luând în considerare abordările teoretice propuse, între școlile analizate există similitudini în domeniul planificării, raportării și în mare parte, în zona de operaționalizare, însă există diferențe mari în domeniul inovării. Cu toate că, în planul operaționalizării se regăsește o dimensiune activă a sustenabilității prin multiple parteneriate și proiecte europene implementate la nivelul colegiilor economice, raportarea și comunicarea (internă și externă) cu privire la sustenabilitate este aproape absentă. Rapoartele anuale întocmite de școli nu furnizează, în mod direct, informații dedicate practicilor sustenabile pe care școlile le urmează cum ar fi: economisirea de energie, gestionarea deșeurilor sau alte aspecte legate de tranziția verde. În sprijinul unui demers viitor în acest sens, Legea România Educată creează cadrul de referință pentru ”operaționalizarea rețelei de școli verzi și a rețelei de școli europene” (art. 25, alineatul (1) și (2) Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, p. 10). În urma cercetării efectuate, se observă o deficiență a colegiilor economice în ceea ce privește inițiativa în crearea de rețele durabile, un aspect care, cu siguranță, necesită îmbunătățiri în viitorul apropiat.

Formarea unei educații contabile holistice și durabile în învățământul preuniversitar, este urmarea, pe de o parte, a activității de predare realizată de cadrelor didactice, iar pe de altă parte a tuturor practicilor și credințelor care cuprind în mod colectiv o cultură contabilă. Cultura educațională poate fi definită ca o colecție, contextualizată la nivel local, de credințe, filosofie și practici educaționale, care au drept scop sprijinirea și învățarea elevilor, reflectând însă

valorile societății. Cultura educațională începe în sala de clasă, prin activitatea de predare, însă se termină în afara ei prin activitățile extracurriculare și transdisciplinare organizate.

Concluziile studiului de caz nr. 5 privind analiza corelației dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat (subcapitolul 5.7)

În urma analizei de corelație am identificat existența unei legături directe pozitive între cele două variabile: profilul de sustenabilitate – variabila dependentă și media la examenul de bacalaureat – variabila independentă, o legătură de intensitate mică, însă, ceea ce indică influența redusă a mediei obținute de elevi la examenul de bacalaureat asupra profilului de sustenabilitate al colegiului. În ceea ce privește modelul de regresie unifactorial, reprezentat de ecuația $y = 1.8928x - 3.3418 + \varepsilon$, acesta a fost validat.

În vederea verificării ipotezelor statistice, am apelat la testul Student pentru populații cu dispersii neegale, prin intermediul funcției "t-Test: paired two sample for means" din Excel, care a respins ipoteza nulă H_0 (lipsa legăturii dintre cele două variabile: profilul de sustenabilitate nu este influențat de media pe colegiu la examenul de bacalaureat) și a acceptat ipoteza alternativă H_1 (existența legăturii statistice între variabile: profilul de sustenabilitate al colegiilor este influențat de mediile obținute la examenul de bacalaureat).

În urma analizei ANOVA, modelul econometric și-a dovedit validitatea iar cei doi estimatori sunt semnificativi din punct de vedere statistic.

În concluzie, în urma cercetării noastre putem contura câteva direcții de acțiune care să reducă decalajul dintre evoluția noilor orientări ale contabilității, generate de evoluția tumultuoasă a societății, și educația contabilă din învățământul preuniversitar:

- ✓ Pe măsură ce sarcinile tradiționale realizate de practicienii contabili se schimbă, competențele profesionale se schimbă și ele, în sensul în care nu mai sunt suficiente competențele strict tehnice, ele trebuie completate cu competențe extinse: digitale, cognitive, interrelaționale și de autoconducere;
- ✓ Programele de învățământ pentru absolvenții de contabilitate, trebuie să includă noile seturi de competențe extinse care conturează profilul unui contabil pregătit pentru abordarea noilor paradigme contabile în activitatea lui curentă;
- ✓ Profesorii de contabilitate din învățământul preuniversitar, trebuie să înțeleagă noile competențe extinse și să urmărească organizarea de activități de învățare și adoptarea

strategiei de predare adecvată, care facilitează formarea și dezvoltarea la elevi a acestor noi competențe solicitate pe piața muncii;

- ✓ Este necesară stimularea dialogului dintre mediul educațional preuniversitar, mediul academic și organismele profesionale, pentru lărgirea orizontului informațional și al competențelor, în formarea viitorilor contabili;
- ✓ Este benefică creșterea sustenabilității instituțiilor de învățământ preuniversitar economic, pentru a gestiona cu succes viitoarele provocări generate de transformările economice și sociale, printr-o abordare holistică a educației contabile;
- ✓ Fixând privirea spre peisajul global al învățământului economic, considerăm că este absolut necesar, ca în viitor, să existe mai multe studii empirice, abordări inovative și bune practici din mediul educațional preuniversitar economic din România.

II. Prezentarea contribuțiilor personale

Printr-o temeinică documentare și revizuire a literaturii de specialitate, a rapoartelor emise de organisme profesionale, a cadrului legislativ, a documentelor curriculare, considerăm că am identificat multiple aspecte care pot contribui la dezvoltarea orizontului cunoașterii în ceea ce privește problematica abordată. Prin urmare, plecând de la obiectivele cercetării, aportul adus de autor domeniului, poate fi sistematizat astfel:

- ✓ delimitarea cadrului metodologic utilizat;
- ✓ abordarea interdisciplinară a temei, armonizând pe parcursul cercetării concepte din domenii precum: contabilitate, istorie, statistică, educație;
- ✓ analiza unor concepte precum: teoria contabilă, paradigma contabilă, profesia contabilă, competențele contabile, educația contabilă, educația contabilă sustenabilă;
- ✓ identificarea esenței și coerenței logice a ceea ce a însemnat peisajul teoretic al teoriei și gândirii contabile pe parcursul diverselor epoci din istoria umanității și demonstrarea caracterului eclectic al teoriei contabilității în parcursul său evolutiv spre noile paradigme contabile (capitolul 1);
- ✓ prezentarea modului de cristalizare a învățământului comercial din România și influența lui asupra culturii și gândirii economico-contabile românești (capitolul 1);
- ✓ stabilirea unui cadru teoretic și conceptual solid, cu privire la modul în care noile paradigme și orientări ale contabilității precum digitalizarea, gândirea integrată,

globalizarea, tranziția verde, impactează teoria, gândirea și profesia contabilă, prin utilizarea unei revizuirii structurate a literaturii (capitolul 2).

- ✓ evidențierea principalelor efecte pe care cele trei noi paradigme contabile: digitalizarea, gândirea integrată și globalizarea le au asupra evoluției profesiei contabile, din perspectiva principalelor contribuții pe care le aduc teoriei și practicii contabile și a modalităților de educație și formare profesională (capitolul 2);
- ✓ analiza schimbărilor care marchează profesia contabilă și a oportunităților viitoare și identificarea competențelor necesare pentru asigurarea sustenabilității profesiei, printr-o recenzie sistematică a literaturii de specialitate, dar și a rapoartelor organismelor profesionale recunoscute la nivel global, pentru a contura profilul unui contabil pregătit pentru viitor (subcapitolul 3.3)
- ✓ efectuarea unei analize cantitative, prin realizarea unui sondaj de opinie întreprins în mediul on-line, prin intermediul chestionarului, adresat practicienilor contabili. Studiul de caz a urmărit analiza modului în care contabilii se raportează la noile competențe care vor sprijini misiunea și rolul practicianului contabil (subcapitolul 3.4)
- ✓ o analiză - diagnostic privind implicațiile noilor paradigme și orientări ale contabilității asupra educației contabile din România; (subcapitolul 4.2)
- ✓ realizarea unui studiu de caz cu privire la analiza corelației dintre noile competențe contabile propuse de organismele profesionale și competențele propuse de actualele programe școlare pentru specializarea ”tehnician în activități economice” (subcapitolul 4.3)
- ✓ efectuarea unei analize cantitative, prin realizarea unui sondaj de opinie întreprins în mediul on-line, prin intermediul chestionarului, adresat profesorilor de contabilitate din învățământul economic preuniversitar. Studiul de caz a urmărit analiza percepției respondenților, privind digitalizarea educației contabile și privind implementarea noilor paradigme contabile în activitatea de predare (subcapitolul 4.5)
- ✓ efectuarea unei analize bibliometrice a sustenabilității educației cu ajutorul aplicației bibliometrice: Biblioshiny, funcțională prin intermediul R studio (versiunea utilizată 1.4.1106) (subcapitolul 5.3);

- ✓ analiza comparativă între România și alte state membre UE, privind cheltuielile publice pentru educație între anii 2016 – 2020 și investigarea mecanismului de finanțare pentru unitățile de învățământ preuniversitar economic (subcapitolul 5.5)
- ✓ realizarea unei cercetări calitative de tip exploratoriu, în vederea stabilirii profilului de sustenabilitate al colegiilor economice din România, ca principali furnizori de educație contabilă preuniversitară, prin crearea unui model teoretic, printr-o adaptare a spiralei lui Deming (subcapitolul 5.6).
- ✓ realizarea unui model econometric în vederea analizei corelației dintre profilul de sustenabilitate al colegiilor economice din România și performanțele acestora, reflectate în rezultatele de la examenul de bacalaureat (subcapitolul 5.7)

Prin urmare, considerăm că această cercetare ajută la îmbogățirea literaturii de specialitate, prin caracterul inovator al subiectului abordat, pe de o parte din perspectivă teoretică, noile paradigme contabile: digitalizarea, gândirea integrată și globalizarea care sunt concepute în plină expansiune, pe de altă parte, datorită utilității sale practice. Acest fapt este demonstrat de analizele efectuate cu privire la modul de implementare al acestor noi paradigme în educația contabilă preuniversitară și de concluziile formulate în contextul unui sistem educațional care caută mereu soluții. În plus, cadrul conceptual propus, cu implicații practice la nivelul învățământului preuniversitar economic, are menirea: (1) de a reprezenta un model, o ”foaie de parcurs” prin care instituțiile de învățământ preuniversitar economic, să își adapteze curriculumul la evoluțiile profesiei contabile și a mediului economic; (2) de a sprijini profesorii de contabilitate din învățământul preuniversitar, în vederea îmbogățirii strategiei de predare-învățare a contabilității, ca răspuns la noile provocări și orientări ale contabilității și profesiei contabile.

Cercetarea efectuată poate fi utilă pentru cadre didactice, organisme profesionale și alți actori din mediul economic care vor fi influențați dar și implicați direct în fenomenul schimbării paradigmei contabile generate de extinderea tehnologiilor avansate, a gândirii integrate și a globalizării, evoluție care impune dezvoltarea de noi competențe pentru viitorii și actualii practicieni contabili.

III. Diseminarea rezultatelor parțiale ale cercetării

Rezultatele primelor etape ale cercetării care au vizat o abordare conceptuală privind evoluția teoriei contabilității, au fost publicate în anul 2021, sub titlul ”*Considerations regarding the evolution of accounting*” în Annales Universitatis Apulensis, Series Oeconomica Numărul 23, volumul 1, ISSN: 1454-9409 (print) / 2344–4975 (online) / ISSN–L 1454–9409.

Rezultatele cercetării care au vizat implicațiile gândirii integrate, o nouă paradigmă contabilă, asupra raportării integrate a entităților cotate la bursa de valori București, au fost publicate în anul 2021, cu titlul ”*Considerations on integrated thinking, a new accounting paradigm*” în Volumul Conferinței Internaționale *Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives* Section: Social Sciences (pag. 306 – 314) ISBN: 978-606-93691-3-5 Edited by: The Alpha Institute for Multicultural Studies Published by: ”Arhipelag XXI” Press, Tîrgu Mureș.

În anul 2022 au fost publicate rezultatele parțiale ale cercetării în următoarele articole:

- ✓ ”*Analytical approach to accounting progress - a fundamental premise for new accounting guidelines*”, în revista Ecoforum Journal, *Secțiunea Accounting, Finance, Statistics and Economic informatics*, Volume 11, Issue 2(28), disponibil online pe site-ul <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/index>
- ✓ ”*Sustainability education implications in pre-university economic level: premises, approaches and perspectives*”, în volumul Conferinței Internaționale *Culture in globalization: identities and nations connected*, Secțiunea: Social Sciences, ed.: Iulian Boldea - Arhipelag XXI Press, Tîrgu-Mureș, pp. 311 -321, ISBN: 978-606-93691-3-5 (C), <http://asociatia-alpha.ro/conf.php?conf=gidni&vol=09-2022>
- ✓ ”*Premises of digital accounting education in the preuniversity educational level. Case study*”, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica ISSN: 1454-9409 (print) / 2344–4975 (online) / ISSN–L 1454–9409, Numărul 24/2022 volumul 1.

Rezultatele cercetării care au vizat provocările și oportunitățile generate de evoluția profesiei contabile au fost publicate în anul 2023, sub titlul ”*Critical considerations for future developments in the accounting profession*” în Volumul Conferinței Internaționale *Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives*, Secțiunea: Social Sciences, ISBN: 978-606-93691-3-5 Edited by: The Alpha Institute for Multicultural Studies Published by: ”Arhipelag XXI” Press, Tîrgu Mureș,

Rezultatele revizuirii structurate a literaturii privind noile paradigme contabile: digitalizarea, gândirea integrată și globalizarea, au fost publicate în anul 2023 sub titlul ”*A structured literature review on new accounting paradigms*” în revista Ecoforum Journal, Secțiunea *Accounting, Finance, Statistics and Economic informatics*, Volume 12, Issue 2, 2023, online pe site-ul <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/index>

IV. Limitări ale prezentei cercetări și potențiale direcții viitoare de cercetare

Cercetarea a fost marcată de unele limitări generate, pe de o parte, de noutatea și complexitatea temei, pe de altă parte, de lipsa omogenității dar și a actualizării datelor, disponibile pe paginile web ale instituțiilor de învățământ preuniversitar economic. Un neajuns identificat în realizarea acestei cercetări, a fost și lipsa transparenței, din partea unităților de învățământ preuniversitar, atât în ceea ce privește alocările bugetare, cât și în privința execuției bugetare. Acest fapt a făcut imposibilă realizarea unei analize obiective a finanțării la nivelul celor 47 de colegii economice din țară. În plus, reticența practicienilor contabili, dar și a profesorilor de contabilitate, de a completa chestionarele aplicate, a reprezentat o altă limită în vederea obținerii de informații relevante pentru studiile de caz.

În ceea ce privește noutatea temei, deși se constată o contribuție importantă a literaturii de specialitate privind noile paradigme și orientări ale contabilității, se observă, însă, o limitare a literaturii în direcția implicațiilor pe care aceste noi abordări le au asupra profesiei contabile și asupra educației contabile; prin urmare, această lucrare vine, tocmai, în întâmpinarea acestei zone de cercetare.

În privința perspectivelor de cercetare, acest studiu reprezintă un punct de plecare pentru mai multe direcții de cercetare științifică. În primul rând, ne propunem extinderea studiului privind percepția practicienilor contabili în raport cu noile competențe extinse, pentru toate județele țării, cu rezultate relevante care să nu fie influențate de mentalitatea, particularitățile comportamentale și cultura respondenților dintr-o anumită zonă a țării. În paralel, ne propunem realizarea unei cercetări calitative și cantitative privind traseul profesional al absolvenților de liceu economic (gradul de inserție pe piața muncii, continuarea studiilor în învățământul terțiar la facultăți de profil), în vederea conturării cu o mai mare acuitate a profilului de sustenabilitate al colegiilor economice. În plus, ne dorim o extindere a analizei nivelului de sustenabilitate al

colegiilor economice, pentru mai mulți ani școlari pentru a analiza corelația dintre acesta ca variabilă dependentă și mai multe criterii, ca și variabile independente.

De asemenea, pornind de la premisa că o finanțare adecvată a colegiilor economice asigură sustenabilitate educației contabile preuniversitare, ne propunem realizarea unei analize obiective, atât a alocărilor financiare, cât și a execuției bugetare la nivelul colegiilor economice din țară și identificarea avantajelor și posibilităților de îmbunătățire a finanțării pe baza costului standard per elev. Ne propunem să dezvoltăm cercetarea prin investigarea corelației dintre nivelul și modul de finanțare al colegiilor economice și profilul de sustenabilitate al acestora.

O altă direcție viitoare a cercetării constă în îmbinarea cercetării efectuate cu experiența profesională, în scopul răspândirii mesajului și armonizării celor trei planuri: mediul educațional preuniversitar, mediul academic și organismele profesionale în domeniul contabilității. Mai mult decât atât, avem în vedere realizarea unui "Ghid de bune practici" privind modul de implementare al noilor paradigme contabile și al competențelor extinse, identificate în urma studiilor de caz, în educația contabilă preuniversitară, ghid care să reprezinte o alternativă teoretică și practică pentru profesorii de contabilitate din învățământul preuniversitar.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Abrudan, I.C. (2018). The Impact of the Information Technology on Accounting. Risks and Advantages. în I. Boldea, D.-M. Buda, C. Sigmirean (editori). *Mediating Globalization: Identities in Dialogue*. Editura Arhipelag XXI Press. pp. 369-377, disponibil online la: <http://bit.ly/2qJhasH>.
2. ACCA (2016). *Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills*. disponibil online la: <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf> . accesat la 12.12.2022.
3. ACCA (2022). *Professional insight report*, disponibil online la <https://www.accaglobal.com/gb/en/professional-insights/pro-accountants-the-future/accounting-for-a-better-world.html>. accesat la 30.10.2022
4. ACCA & IFAC (2021). *Groundbreakers: Gen Z and the Future of Accountancy*. ACCA The Adelphi 1/11 John Adam Street London WC2N 6AU United Kingdom. www.accaglobal.com
5. Adhariani, D., & De Villiers, C. (2019). Integrated reporting: perspectives of corporate report preparers and other stakeholders. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 10(1), 126-156.
6. Adhikari Parajuli, M., Hassan, A., Fletcher, M., & Elamer, A. A. (2020). Integrated reporting in higher education: Insights from Scotland, Northern Ireland and Wales. *Social Responsibility Journal*, 17(3), 321-342.
7. Albu, N. (2012). Imaginea și rolul contabilului în România – rezultate empirice și implicații pentru profesie. *Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor*. nr. 1. pp. 6-11.
8. Albu, N., Albu, C. N., Bunea, Ș., Calu, D. A., & Girbina, M. M. (2011). A story about IAS/IFRS implementation in Romania. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 1(1), 76-100.
9. Aleixo, A. M., Leal, S., & Azeiteiro, U. M. (2018). Conceptualization of sustainable higher education institutions, roles, barriers, and challenges for sustainability: An exploratory study in Portugal. *Journal of cleaner production*, 172, 1664-1673.
10. Alexander, B., Ashford-Rowe, K., Barajas-Murph, N., Dobbin, G., Knott, J., & McCormack, M. (2019). & Weber, N. (2019). *EDUCAUSE Horizon report*, 3-41.
11. Allen, C., Metternicht, G., & Wiedmann, T. (2018). Initial progress in implementing the Sustainable Development Goals (SDGs): A review of evidence from countries. *Sustainability science*, 13, 1453-1467.
12. Al-Htaybat, K., & von Alberti-Alhtaybat, L. (2017). Big Data and corporate reporting: impacts and paradoxes. *Accounting, auditing & accountability journal*, 30(4), 850-873.
13. Al-Htaybat, K., & von Alberti-Alhtaybat, L. (2018). Integrated thinking leading to integrated reporting: case study insights from a global player. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(5), 1435-1460.
14. Almășan, A., Circa, C., Dumitru, M., Gușe, R. G., & Măngiuc, D. M. (2019). Effects of integrated reporting on corporate disclosure practices regarding the capitals and performance. *Amfiteatru Economic*, 21(52), 572-589.
15. Anao, A. R. (1996). *An Introduction to Financial Accounting*. Lagos. Longman Nigeria Ltd.
16. APQC (2020). *The Next 90 Days: From Reactive to Proactive in a Pandemic*. Disponibil online la <https://www.apqc.org/resource-library/resource-collection/next-90-days-reactive-proactive-pandemic>. Accesat la 18.09.2022.
17. Arteaga, J. V., Gravini-Donado, M. L., & Riva, L. D. Z. (2021). Digital Technologies for Heritage Teaching: Trend Analysis in New Realities, *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*. <https://doi.org/10.3991/ijet.v16i21.25149>.
18. Asonitou, S. (2015, September). The evolution of accounting education and the development of skills. In *11th Interdisciplinary Workshop On Intangibles, Intellectual Capital And Extra-Financial Information*, Athens University of Economics & Business (pp. 1-12).
19. Asonitou, S. (2022). Impediments and pressures to incorporate soft skills in Higher Education accounting studies. *Accounting Education*, 31(3), 243-272.
20. Assembly, U. G. (1987). Report of the world commission on environment and development: Our common future. United Nations. Disponibil online la: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>. Accesat la 18.02.2023
21. Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of informetrics*, 11(4), 959-975.
22. Baffour, G. G., & Betsey, C. L. (2000). Telework and the New Workplace of the 21st Century. *Human Resources Management and Development in the Telework Environment; US Department of Labor: Washington, DC, USA*, 275.
23. Barbu, E., Farcane, N., & Popa, A. (2010). Looking for an accounting identity: The case of Romania during the 20th century.

24. Bargaeanu, A. (2020). Digitalizarea educației – un proiect național mereu amânat. *Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal*, 03, 10–13.
25. Basu, S. (2012). How Can Accounting Researchers Become More Innovative? *Accounting Horizons*, 26(4), 851-870.
26. Bayne, S., & Gallagher, M. (2021). Near Future Teaching: Practice, policy and digital education futures. *Policy Futures in Education*, 19(5), 607-625.
27. Benning, N. H., Haag, M., Knaup, P., Krefting, D., Rienhoff, O., Suhr, M., ... & Tolks, D. (2020). Digital teaching as an instrument for cross-location teaching networks in medical informatics: opportunities and challenges. *GMS Journal for Medical Education*, 37(6).
28. Beraldi, G. M., Mattos, F. R. P., & Martins, A. S. R. (2019). Young People and Adult Education, Multigraded Teaching and Digital Learning Resources: an attempt dialogue. *Educação UFSM*, 44.
29. Bérastégui, P. (2021). Teleworking in the aftermath of the Covid-19 pandemic. Disponibil online la: www.etui.org/publications. Accesat la 10.10.2022.
30. Berkofer, R.F. Jr. (1995). *Beyond the Great Story: History as Text and Discourse*, Cambridge (Mass): The Belknap Press of Harvard University Press.
31. Berry, R., & Routon, W. (2020). Soft skill change perceptions of accounting majors: Current practitioner views versus their own reality. *Journal of Accounting Education*, 53, 100691.
32. Betti, N., & Sarens, G. (2021). Understanding the internal audit function in a digitalised business environment. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 17(2), 197-216.
33. Beuron, T. A., Ávila, L. V., Brandli, L. L., de Almeida, F. J. R., da Rosa Gama Madruga, L. R., & Barata, E. J. G. (2017). Sustainability skills: The case of a Portuguese University. *Handbook of Theory and Practice of Sustainable Development in Higher Education: Volume 2*, 109-120.
34. Beveridge, D., McKenzie, M., Vaughter, P., & Wright, T. (2015). Sustainability in Canadian post-secondary institutions: The interrelationships among sustainability initiatives and geographic and institutional characteristics. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(5), 611-638.
35. Biberhofer, P., & Rammel, C. (2017). Transdisciplinary learning and teaching as answers to urban sustainability challenges. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 18(1), 63-83.
36. Blood, B., Hong, E. (2021). *Developing the Accountancy Profession, The Accountancy Profession: This Way Forward*. Disponibil online la: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/developing-accountancy-profession/discussion/accountancy-profession-way-forward>. Accesat la 21.09.2021
37. Boag-Munroe, G. (2010). Educational theories, cultures and learning. by Harry Daniels, Hugh Lauder, Jill Porter, Sarah Hartshorn. *British Educational Research Journal*. Vol. 36 (4), 692-694.
38. Bojian, O., 2004, *Contabilitatea financiară a întreprinderii*, București, Editura Universitară
39. Borgonovo, A., Friedrich, B., & Wells, M. (2019). *Competency-based accounting education, training, and certification: an implementation guide*. World Bank Publications.
40. Boritz, J. E., & Carnaghan, C. A. (2003). Competency-based education and assessment for the accounting profession: A critical review. *Canadian Accounting Perspectives*, 2(1), 7-42.
41. Botea, R. (2018). Profesia contabilă este cea mai în pericol de a fi înlocuită de digitalizare. Contabilul care se adaptează schimbării va rămâne, în timp ce contabilul care nu ține pasul va ieși din piață, Ziarul Financiar, disponibil online la <https://www.zf.ro/eveniment/profesia-de-contabil-este-cea-mai-in-pericol-de-a-fi-inlocuita-de-digitalizare-contabilul-care-se-adapteaza-schimbarii-va-ramane-in-timp-ce-contabilul-care-nu-tine-pasul-va-iesi-din-piata-17547407>. Accesat la 9.04.2021.
42. Botez, D. (2021), Regulation of the Romanian Accountancy Profession – 100 Years Celebration. A History Lesson for Today’s Professionals. *Audit Financiar*. vol. XIX, no. 4(164), 693-705.
43. Bowler, P.J. (1989). *The Invention of Progress: The Victorians and the Past*, Oxford: Blackwell.
44. Broadbent, J., & Guthrie, J., (1992), Changes in the Public Sector: a Review of Recent ‘Alternative’. *Accounting Research, Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol.5 (2), 3-31.
45. Bui, B., & Porter, B. (2010). The expectation-performance gap in accounting education: An exploratory study. *Accounting Education: an international journal*, 19(1-2), 23-50.
46. Bunescu, G. (2004). *Antologia legilor educației din România*. Institutul de științe ale educației. București
47. Bungeț, O. C., Farcane, N., Dumitrescu, A. C., & Popa, A. (2009). *The accounting profession and professionist in Romania*. MPRA Paper No. 18408, UTC, Disponibil online la: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/18408/>. Accesat la 20.12.2021
48. Bungeț, O. C., Farcane, N., Blișișel, R. G., & Dumitrescu, A. C. (2019). Provocări și perspective în educația contabilă. *The International Scientific Conference Accounting And Accounting Education In The Digital Society*, VIII Edition, Chișinău, 26-29.

49. Busco, C., Frigo, M. L., Riccaboni, A., & Quattrone, P. (2013). Integrated reporting. *Concepts and Cases that*.
50. Busco, C., Malafronte, I., Pereira, J., & Starita, M. G. (2019). The determinants of companies' levels of integration: does one size fit all?. *The British Accounting Review*, 51(3), 277-298.
51. Busulwa, R., & Evans, N. (2021). *Digital transformation in accounting*. Routledge.
52. Buyya, R., Yeo, C. S., & Venugopal, S. (2008, September). Market-oriented cloud computing: Vision, hype, and reality for delivering it services as computing utilities. In *2008 10th IEEE international conference on high performance computing and communications* (pp. 5-13). Ieee.
53. Caglio, A. (2003). Enterprise Resource Planning systems and accountants: towards hybridization? *European Accounting Review*, 12(1), 123-153.
54. Calu, D. A. (2005). *Istorie și dezvoltare privind contabilitatea din România*. Editura Economică. București
55. Cappuccio, G., & Compagno, G. (2021). Developing support teachers' digital competencies for an inclusive citizenship. *Media Education*, 12(1), 43-51.
56. Carvalho, C., & Almeida, A. C. (2022). The adequacy of accounting education in the development of transversal skills needed to meet market demands. *Sustainability*, 14(10), 5755.
57. Capron M. (1994) *Contabilitatea în perspectivă*. Editura Humanitas. București.
58. Carnegie, G. D., & Napier, C. J. (1996). Critical and interpretive histories: insights into accounting's present and future through its past. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 9(3), 7-39.
59. Carnegie, G., Parker, L., & Tsahuridu, E. (2022). SOS accounting educators: developing accounting and accountants for a better world. *Knowledge Gateway, IFAC*, 19.
60. Casarejos, F., Frota, M. N., & Gustavson, L. M. (2017). Higher education institutions: a strategy towards sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 18(7), 995-1017.
61. Castriotta, M., Loi, M., Marku, E., & Naitana, L. (2019). What's in a name? Exploring the conceptual structure of emerging organizations. *Scientometrics*, 118(2), 407-437.
62. Celik, O., & Ecer, A. (2009). Efficiency in accounting education: evidence from Turkish Universities. *Critical Perspectives on Accounting*, 20(5), 614-634.
63. Cenar, I. & Ciula, A. M. (2021), Considerations regarding the evolution of accounting. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*. 23 (1), 81 – 89. Disponibil online la <http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/2320211/08.pdf>
64. Cenar, I., Leba (Botar), C. F., Man (Ciula), A. M., & Cenar, C. (2022). Premises of digital accounting education in the preuniversity educational level. Case study. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*. 24 (1) 46-63, disponibil on-line la <http://www.oeconomica.uab.ro/archive.php?lang=en>
65. CGMA (2013). *From insight to impact: unlocking Opportunities in Big Data*. United Kingdom
66. Ciubotariu, M. S. (2020). Cloud Accounting Current Form of Manifestation of Digital Accounting. *Eur. J. Account. Financ. Busines*, 22, 229.
67. Ciula (Man), A. M. (2021), Considerations on integrated thinking, a new accounting paradigm, în Boldea I. (editor), *The Shades of Globalisation. Identity and Dialogue in a Intercultural Word*. Section Social Sciences, Arhipelag XXI Press, pp. 306-315 disponibil online la: <https://asociatia-alpha.ro/gidni/08-2021/GIDNI-08-Socs-b.pdf>
68. Ciula, A. M. (2022). Analytical approach to accounting progress - a fundamental premise for new accounting guidelines. *Ecoforum Journal*, 11 (2). Disponibil online la: <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/1371>
69. Ciula, A. M. (2023) A structured literature review on new accounting paradigms, *Ecoforum Journal*, 12 (2) Disponibil online la: <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/1742>
70. Ciula (Man), A. M., & Leba (Botar), C. F., (2022) Sustainability education implications in pre-university economic level: premises, approaches and perspectives, în Boldea I. (editor), *Culture in Globalization: Identities and Nations Connected*, Section Social Sciences, Arhipelag XXI Press, pp. 311-322, disponibil la <https://asociatia-alpha.ro/gidni/09-2022/GIDNI-09-Socs-a.pdf>
71. Chaplin, S. (2017). Accounting education and the prerequisite skills of accounting graduates: are accounting firms' moving the boundaries?. *Australian Accounting Review*, 27(1), 61-70.
72. Cheney, G. A. (2013). Is integrated reporting: worth the extra work?. *Financial Executive*, 29(4), 83-86.
73. Chersan, I. C. (2015). Study on Practices and Tendencies in Integrated Reporting. *Audit Financiar*, 13(129).
74. Chyzhevska, L., Voloshchuk, L., Shatskova, L., & Sokolenko, L. (2021). Digitalization as a vector of information systems development and accounting system modernization. *Studia Universitatis Vasile Goldiș Arad, Seria Științe Economice*, 31(4), 18-39.
75. Chu, M. K., & Yong, K. O. (2021). Big data analytics for business intelligence in accounting and audit. *Open Journal of Social Sciences*, 9(9), 42-52.

76. Chua, W. F. (1986). Radical development in accounting thought. *The Accounting Review* (October): 601-632.
77. Chua, F. (2016). Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills, *The Association of Chartered Certified Accountants*. Disponibil on-line la <https://www.stage.accaglobal.com/gb/en/professional-insights/pro-accountants-the-future/drivers-of-change-and-future-skills.html>. Accesat la 10.01.2023.
78. Collasse, B. (1995). *Contabilitate generală*. Editura Moldova. Iași.
79. Coman, D. M., Ionescu, C. A., Duică, A., Coman, M. D., Uzlaşu, M. C., Stănescu, S. G., & State, V. (2022). Digitization of accounting: The premise of the paradigm shift of role of the professional accountant. *Applied Sciences*, 12(7), 3359.
80. Cooper, L. A., Holderness Jr, D. K., Sorensen, T. L., & Wood, D. A. (2019). Robotic process automation in public accounting. *Account Horizons* 33 (4): 15–35.
81. Cotton, D., Bailey, I., Warren, M., & Bissell, S. (2009). Revolutions and second-best solutions: education for sustainable development in higher education. *Studies in Higher Education*, 34(7), 719-733.
82. Covaleski, M. A., Dirsmith, M. W., & Rittenberg, L. (2003). Jurisdictional disputes over professional work: the institutionalization of the global knowledge expert. *Accounting, Organizations and Society*, 28(4), 323-355.
83. Cozma Ighian, D. (2015). Inovare în domeniul contabilității–Raportarea Integrată (Innovation in Accounting-Integrated Reporting). *Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel national, european si mondial*, (7).
84. Cristea, L. M. (2020). Emerging IT technologies for accounting and auditing practice. *Audit Financiar*, 18(4), 731-751.
85. Cristea, S. (2014). Paradigme în educație/pedagogie. *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională, 87(5-6), 93-100.
86. Cristea, S. (2021). Educație pentru sustenabilitate Education for Sustainability. *Revista Didactica Pro...*, *Revistă de Teorie Și Practică Educațională.*, 1(125).
87. Cunha, T., Martins, H., Carvalho, A., & Carmo, C. (2022). Not Practicing What You Preach: How Is Accounting Higher Education Preparing the Future of Accounting. *Education Sciences*, 12(7), 432.
88. Curaj, A. (coord.), Michel, A., Saritas, O., Rossel, P., Tuomi, I. & Miller, R. (2010). *The FOR-UNI Blueprint: A Blueprint for Organizing Foresight in Universities*. Bucharest: Romanian Academy Publishing House.
89. Curaj, A., Paunica, M., Popa, A., Holeab, C., & Jora, O. D. (2020). Sustainability Through Directed Change in the Visionary University: From Predicting to Producing the Future. *Amfiteatru Economic*, 22(55), 905-919.
90. Cushing, B. E. (1989). A Kuhnian interpretation of the historical evolution of accounting. *Accounting Historians Journal*, 16(2), 1-41.
91. Dabija, D. C., Postelnicu, C., Dinu, V., & Mihăilă, A. (2017). Stakeholders' perception of sustainability orientation within a major Romanian University. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 18(4), 533-553.
92. Da Costa, O., Warnke, P., Cagnin, C., & Scapolo, F. (2008). The impact of foresight on policy-making: insights from the FORLEARN mutual learning process. *Technology Analysis & Strategic Management*, 20(3), 369-387.
93. Daff, L. (2021). Employers' perspectives of accounting graduates and their world of work: Software use and ICT competencies. *Accounting Education*, 30(5), 495-524.
94. Damayanti, C. R. (2019, August). Accounting and its challenges in the new era. In Annual International Conference of Business and Public Administration (AICoBPA 2018) (pp. 81-83). Atlantis Press.
95. Degler, C. N. (1987). Thesis, antithesis, synthesis: The South, the North, and the nation. *The Journal of Southern History*, 53(1), 3-18.
96. Deletant, D. (2010). *România sub regimul comunist*. ed. a III-a. Fundația Academia Civică. București
97. Del Baldo, M., & Baldarelli, M. G. (2017). Educating for sustainability: perspectives and critical notes on accounting scholars' role in higher education. *Scientific Annals of Economics and Business*, 64(4), 411-422.
98. Deleue, M., Van Poeck, K., & Block, T. (2019). Lock-ins and opportunities for sustainability transition: A multi-level analysis of the Flemish higher education system. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(7), 1109-1124.
99. Deloitte Insights. (2019). *Tech Trends 2019. Beyond the Digital Frontier* (10th Anniversary Edition). London: Deloitte.
100. Demetrescu, C. G. (1972). *Istoria contabilității*. Editura Științifică. București.
101. Demetrescu, C. G., Puciță, V., Possler, L., & Voica, V. (1979). *Contabilitatea – știință fundamentală și aplicativă*. Ed. Scrisul Românesc. Craiova.
102. De Villiers, C., Hsiao, P. C. K., & Maroun, W. (2017). Developing a conceptual model of influences around integrated reporting, new insights and directions for future research. *Meditari Accountancy Research*, 25(4), 450-460.

103. De Villiers, C., & Sharma, U. (2020). A critical reflection on the future of financial, intellectual capital, sustainability and integrated reporting. *Critical Perspectives on Accounting*, 70, 101999.
104. DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American sociological review*, 147-160.
105. Dimitriu, O., & Matei, M. (2014). A new paradigm for accounting through cloud computing. *Procedia economics and finance*, 15, 840-846.
106. Dinga, E. (2016). De la informație la teorie. O abordare logică. *Revista Economia Contemporană*. Pitești. Vol. I(3).
107. Di Vaio, A., Syriopoulos, T., Alvino, F., & Palladino, R. (2021). "Integrated thinking and reporting" towards sustainable business models: A concise bibliometric analysis. *Meditari Accountancy Research*, 29(4), 691-719.
108. Dobroțeanu, L. (2005). Geneză și viitor în contabilitate. Editura Economică.
109. Doe, J. (2017, octombrie 10). Reforme naționale în domeniul educației școlare" [Text]. Eurydice - European Commission. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-reforms-school-education-56_ro. Accesat la 10.08.2022
110. Dolce, V., Emanuel, F., Cisi, M., & Ghislieri, C. (2020). The soft skills of accounting graduates: Perceptions versus expectations. *Accounting Education*, 29(1), 57-76.
111. Dondi, M., Klier, J., Panier, F., & Schubert, J. (2021). Defining the skills citizens will need in the future world of work. *McKinsey & Company*, 25.
112. Dumay, J. (2014). 15 years of the journal of intellectual capital and counting: a manifesto for transformational IC research. *Journal of intellectual capital*, 15(1), 2-37.
113. Dumay, J., Bernardi, C., Guthrie, J., & Demartini, P. (2016, September). Integrated reporting: A structured literature review. In *Accounting forum* (Vol. 40, No. 3, pp. 166-185). No longer published by Elsevier.
114. Dumitru, M., & Jinga, G. (2015). Integrated Reporting Practice for Sustainable Business: A Case Study. *Audit Financiar*, 13(127).
115. Duncan-Howell, J. (2012). Digital mismatch: Expectations and realities of digital competency amongst pre-service education students. *Australasian Journal of Educational Technology*, 28(5).
116. Edwards, J. D. (1960). *Business History Review*. Volume 34 (4), 446 – 458.
117. Edwards, J.R. (1988). *A History of Financial Accounting*. London: Routledge
118. Ene, V. (2019). *Promovarea noilor tehnologii, cultivarea curiozității pozitive, a empatiei, a priceperii de a comunica – imperative ale afirmării profesiei contabile*. Disponibil online la <http://bit.ly/2WkaFIv>. Accesat la 21.10.2022.
119. Endiana, I. D. M., Dicriyani, N. L. G. M., Adiyadnya, M. S. P., & Putra, I. P. M. J. S. (2020). The effect of green accounting on corporate sustainability and financial performance. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 7(12), 731-738.
120. Epuran, M., Babaita, V., & Imbrescu, C. (2004). *Teoria contabilității*. Editura Economică. București.
121. Ershova, I., Obukhova, A., & Belyaeva, O. (2020). Implementation of innovative digital technologies in the world. *Economic Annals-XXI*, 186.
122. Eși, M. C. (2014). Problematice actuale ale didacticii de specialitate în contextul unei educații dinamice. *Conferința Națională de Educație (CNEFSE-USV). Încursiuni didactice în dinamica educațională*, Ediția a III-a, Suceava, 17 Mai 2014
123. Fabregat-Aibar, L., Barberà-Mariné, M. G., Terceño, A., & Pié, L. (2019). A bibliometric and visualization analysis of socially responsible funds. *Sustainability*, 11(9), 2526.
124. Facer, K., & Sandford, R. (2010). The next 25 years?: future scenarios and future directions for education and technology. *Journal of computer assisted learning*, 26(1), 74-93.
125. Fakir, A. A., & Jusoh, R. (2020). Board gender diversity and corporate sustainability performance: Mediating role of enterprise risk management. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 7(6), 351-363.
126. Fanning, K., & Centers, D. P. (2016). Blockchain and its coming impact on financial services. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 27(5), 53-57.
127. Farcane, N. (1997). L'information comptable dans l'économie en transition: le cas de la comptabilité de groupe en Roumanie (Doctoral dissertation, Nice).
128. Fartușnic, C., Florian, B., Iosifescu, Ș., Măntăluță, O. (2014). *Finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar pe baza standardelor de cost: O evaluare curentă din perspectiva echității*. Editura Vanemonde. București.
129. Feleagă, N. (1996). *Îmblânzirea junglei contabilității*. Editura Economică. București
130. Feleagă, N. (1997). *Dincolo de frontierele vagabondajului contabil*. Editura Economică. București

131. Fernández-Sánchez, M. R., & Valverde-Berrocso, J. (2014). Comunidades de práctica: un modelo de intervención desde el aprendizaje colaborativo en entornos virtuales. *Comunicar*, 97-105.
132. Fernandez, D., & Aman, A. (2018). Impacts of robotic process automation on global accounting services. *Asian Journal of Accounting & Governance*, 9.
133. Firth, R., & Winter, C. (2007). Constructing education for sustainable development: The secondary school geography curriculum and initial teacher training. *Environmental Education Research*, 13(5), 599-619.
134. Fisher, P. B., & McAdams, E. (2015). Gaps in sustainability education: The impact of higher education coursework on perceptions of sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 16(4), 407-423.
135. Flower, J. (2015). The international integrated reporting council: a story of failure. *Critical Perspectives on Accounting*, 27, 1-17.
136. Francis, T., & Hoefel, F. (2018). True Gen': Generation Z and its implications for companies. *McKinsey & Company*, 12, 1-10.
137. Fülöp, M. T., Topor, D. I., Ionescu, C. A., Căpușeanu, S., Breaz, T. O., & Stanescu, S. G. (2022). Fintech accounting and Industry 4.0: Future-proofing or threats to the accounting profession?. *Journal of Business Economics and Management*, 23(5), 997-1015.
138. Funnell, W. (1998). The narrative and its place in the new accounting history: the rise of the counternarrative. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 11(2), 142-162.
139. Gabriel, M., & Pessl, E. (2016). Industry 4.0 and sustainability impacts: Critical discussion of sustainability aspects with a special focus on future of work and ecological consequences. *Annals of the Faculty of Engineering Hunedoara*, 14(2), 131.
140. Galli, A., Đurović, G., Hanscom, L., & Knežević, J. (2018). Think globally, act locally: Implementing the sustainable development goals in Montenegro. *Environmental Science & Policy*, 84, 159-169.
141. Gamage, P. (2016). Big Data: are accounting educators ready?. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 15(3), 588-604.
142. Gartner. (2012). *The Importance of 'Big Data': A Definition*. Disponibil on-line la <https://www.gartner.com/en/documents/2057415>. Accesat la 22.01.2023
143. Gavrilenco, O. V., & Markeeva, A. V. Y. (2020). Digital Colonization: Development of Digital Platforms in the Context of a Pandemic. *Postmodern Openings/Deschideri Postmoderne*, 11.
144. George, R. A., Siti-Nabiha, A. K., Jalaludin, D., & Abdalla, Y. A. (2016). Barriers to and enablers of sustainability integration in the performance management systems of an oil and gas company. *Journal of cleaner production*, 136, 197-212.
145. Gibassier, D., Rodrigue, M., & Arjaliès, D. L. (2018). "Integrated reporting is like God: no one has met Him, but everybody talks about Him" the power of myths in the adoption of management innovations. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(5), 1349-1380.
146. Gisbert, M., & Esteve, F. (2016). Digital Leaners: la competencia digital de los estudiantes universitarios. *La cuestión universitaria*, 7, 48-59.
147. Godfrey J., Hodgson A., Holmes S., & Tarca A. (2006). *Accounting theory* (6th. edition). Published by John Wiley & Sons. Australia.
148. Goldberg. (1949). *The Development of Accounting in Gibson*, *Accounting Concepts Reading*, Cassell.
149. Goretzki, L., Strauss, E., & Weber, J. (2013). An institutional perspective on the changes in management accountants' professional role. *Management accounting research*, 24(1), 41-63.
150. Graham, G., 1997, *The Shape of the Past*, Oxford: Oxford University Press.
151. Granlund, M., & Malmi, T. (2002). Moderate impact of ERPS on management accounting: a lag or permanent outcome?. *Management accounting research*, 13(3), 299-321.
152. Grigoroii, L., & Lazari, L. (2019). Digitalizarea—mijloc sau scop al educației universitare contabile?. In *Contabilitatea și educația contabilă în societatea digitală., Conferință științifică internațională. Ed. a 8-a. Chișinău* (pp. 19-25).
153. Groșanu, A., Fülöp, M. T., Cordoș, G. S., & Raita, G. (2021). Challenges and trends for the incorporation of big data in the accounting profession: From the traditional approach to the future professional accountant. *CECCAR Business Review*, 1(12), 64-72.
154. Gulin, D., Hladika, M., & Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession. *ENTRENOVA-ENTerprise REsearch InNOVation*, 5(1), 428-437.
155. Gușe, G. R., & Mangiuc, M. D. (2022). Digital transformation in Romanian accounting practice and education: Impact and perspectives. *Amfiteatru Economic*, 24(59), 252-267.

156. Guthrie, J., Ricceri, F., & Dumay, J. (2012). Reflections and projections: a decade of intellectual capital accounting research. *The british accounting review*, 44(2), 68-82.
157. Guthrie, J., Manes-Rossi, F., & Orelli, R. L. (2017). Integrated reporting and integrated thinking in Italian public sector organisations. *Meditari Accountancy Research*, 25(4), 553-573.
158. Hassall, T., Joyce, J., Montaña, J. L. A., & Anes, J. A. D. (2005, December). Priorities for the development of vocational skills in management accountants: A European perspective. In *Accounting Forum* (Vol. 29, No. 4, pp. 379-394). No longer published by Elsevier.
159. Hendriksen, E. S. (1963). *Accounting Theory*. R. D. Irwin, Illionis
160. Higgins, C., Milne, M. J., & Van Gramberg, B. (2015). The uptake of sustainability reporting in Australia. *Journal of Business Ethics*, 129, 445-468.
161. Hines, R. D. (1989). The sociopolitical paradigm in financial accounting research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 2(2), 53-76.
162. Hirsch, P. M., & Levin, D. Z. (1999). Umbrella advocates versus validity police: A life-cycle model. *Organization Science*, 10(2), 199-212.
163. Hood, T. (2020). *7 Skills Every Accountant Needs in the Age of Automation*. Disponibil online la: <https://blogs.oracle.com/modernfinance/post/7-skills-every-accountant-needs-in-the-age-of-automation>. Accesat la 12.09.2022.
164. Hopkins, C. (2012). Twenty years of education for sustainable development. *Journal of Education for Sustainable Development*, 6(1), 1-4.
165. Hopwood, A. G. (1987). The archeology of accounting systems. *Accounting, organizations and society*, 12(3), 207-234.
166. Horomnea, E. (2013). *Dimensiuni Științifice, sociale și spirituale în contabilitate*, Editura TipoMoldova. Iași
167. Hoskin, K., & Anderson-Gough, F. (2004). The context of learning in professional work environments. *Workplace learning in context*, 71-88.
168. Huerta, E., & Jensen, S. (2017). An accounting information systems perspective on data analytics and Big Data. *Journal of information systems*, 31(3), 101-114.
169. Huimin, L., & Guomin, S. (2020, October). Research on the Teaching Reform of Finance and Accounting Major under the Background of Big Data. In *2020 International Conference on Big Data & Artificial Intelligence & Software Engineering (ICBASE)* (pp. 73-77). IEEE.
170. Hunter, A. (2021). *Preparing Future-Ready Professionals. The Future for Accounting*. Disponibil online la <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/future-accounting>. Accesat la 14.06.2022
171. Ionașcu, I. (1997). *Epistemologia contabilității*. Editura Economică. București
172. Ionașcu, I. (1998). *Epistemologia cunoașterii*. Editura Economică. București
173. Ionașcu, I. (2003). *Dinamica doctrinelor contabilității contemporane*. Studii privind paradigmele și practicile contabilității. Editura Economică.
174. Ionescu, C. (2006). *Paradigmele dezvoltării*. Editura Economică. București.
175. Ionescu-Feleaga, L., Ionescu, B. Ș., & Bunea, M. (2021). The IoT technologies acceptance in education by the students from the economic studies in Romania. *Amfiteatru Economic*, 23(57), 342-359.
176. Islam, M. A. (2017) *Future of Accounting Profession: Three Major Changes and Implications for Teaching and Research, Preparing Future-Ready Professionals*, Disponibil online la: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/future-accounting-profession-three-major-changes-and-implications-teaching-and-research>. Accesat la 10.10.2022
177. Istudor, N. (2013). Învățământul superior economic românesc. Respectul față de tradiții, responsabilitatea față de prezent și viitor, *Revista Economistul*, 44, Disponibil online la: <http://www.economistul.ro/invatamantul-superior-economic-romanescrestul-fata-de-traditiireponsabilitatea-fata-de-prezent-si-viitor-a6606>. Accesat la 10.04.2020.
178. Jianu, I., & Jianu, I. (2012). The told and retold story of romanian accounting. *Accounting & Management Information Systems/Contabilitate Si Informatica De Gestiuone*, 11(3).
179. Jones, T. C., & Luther, R. (2005). Anticipating the impact of IFRS on the management of German manufacturing companies: some observations from a British perspective. *Accounting in Europe*, 2(1), 165-193.
180. Jora, O. D., Apăvăloaei, M. A., Stamate-Ștefan, A., Roșca, V. I., & Gherghina, R. (2020). "Citadel of science" and "cathedral of conscience": The university, as institution, was born to be concerned with sustainable knowledge, long before sustainability became a universal concern. *Amfiteatru Economic*, 22(54), 312-329.

181. Kane, G. C., Phillips, A. N., Copulsky, J. R., & Andrus, G. R. (2019). The technology fallacy: How people are the real key to digital transformation (management on the cutting edge). *Copyright material MIT Sloan Management Review, Boston, USA*.
182. Kavanagh, M. H., & Drennan, L. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations. *Accounting & Finance*, 48(2), 279-300.
183. Kermis, G., & Kermis, M. (2010). Professional Presence and Soft Skills: A Role for Accounting Education. *Journal of Instructional Pedagogies*, 2.
184. Kincl, T., & Štrach, P. (2021). Born digital: Is there going to be a new culture of digital natives?. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, 31(1), 30-48.
185. Klous, S., & Wielaard, N. (2016). *We are big data: the future of the information society*. Springer.
186. Knudsen, D. R. (2020). Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 36, 100441.
187. Kopeinik, S., Seitlinger, P., Mack, J., & Albert, D. (2018). Teaching digital competences in schools: A participatory research approach. In *EDULEARN18 Proceedings* (pp. 8296-8302). IATED.
188. Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Martikainen, M., & Lehner, O. (2020). Digital accounting and the human factor: theory and practice. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*.
189. Kuhn, S.T. (1976). *Structura revoluțiilor științifice*. traducere de Radu J. Bogdan. Editura Științifică și Enciclopedică. București.
190. Kuhn, S. T. (2008). *Structura revoluțiilor științifice*. traducere de Radu J. Bogdan, Editura Humanitas. București.
191. Kunc, M. H., Giorgino, M. C., & Barnabè, F. (2021). Developing forward-looking orientation in integrated reporting. *Meditari Accountancy Research*, 29(4), 823-850.
192. Lacurezeanu, R., Tiron-Tudor, A., & Bresfelean, V. P. (2020). Robotic process automation in audit and accounting. *Audit Financiar*, 18(4), 752-770.
193. Lai, M. M., Kwan, J. H., Kadir, H. A., Abdullah, M., & Yap, V. C. (2009). Effectiveness, teaching, and assessments: Survey evidence from finance courses. *Journal of Education for Business*, 85(1), 21-29.
194. Lăcătușu, D. (2019). Istoria antreprenoriatului și businessului românesc. în *Revista Forbes*. nr. 206/iunie 2019, pp. 118-121.
195. Lăcătușu, D. (2021). *Contabili, societate, economie. O altfel de istorie a profesiei contabile, în România*. Editura CECCAR. București.
196. Lee, K. H., & Schaltegger, S. (2014). Organizational transformation and higher sustainability management education: The case of the MBA sustainability management. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 15(4), 450-472.
197. Lima, R. S., Serrano, A. L. M., & Ferreira, L. O. G. (2020). Kuhnian perspective on the accounting science: from the emergence of paradigm to the period of crisis. *Revista Catarinense da Ciência Contábil*, 19, 1-15.
198. Lion J. (2021). *Future ready: accountancy careers in the 2020s, Professional insight report*. Disponibil on-line https://www.accaglobal.com/gb/en/professional-insights/pro-accountants-the-future/future_ready_2020s.html. Accesat la 12.12.2022.
199. Lotz-Sisitka, H., Wals, A. E., Kronlid, D., & McGarry, D. (2015). Transformative, transgressive social learning: Rethinking higher education pedagogy in times of systemic global dysfunction. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 16, 73-80.
200. Low, M., Botes, V., De La Rue, D., & Allen, J. (2016). Accounting employers' expectations-the ideal accounting graduates. *e-Journal of Business Education and Scholarship of Teaching*, 10 (1), 36-57.
201. Lukman, R., & Glavič, P. (2007). What are the key elements of a sustainable university?. *Clean Technologies and Environmental Policy*, 9, 103-114.
202. Lungu, C., Caraiani, C., & Dascălu, C. (2013). Educația pentru sustenabilitate – premisă a competitivității economice postcriză cu inferențe posibile pentru România. *Economie teoretică și aplicată Volumul XX* (2013), (5), 582.
203. Macre, R. (1981). *A Conceptual Framework for Financial Accounting and Reporting*. Accounting standard Committee.
204. Maddala, G. S., (1992). *Introduction to Econometrics*. MacMillan Publishing Company, ISBN 0-02-374545-2, New York;
205. Malafronte, I., & Pereira, J. (2021). Integrated thinking: measuring the unobservable. *Meditari Accountancy Research*, 29(4), 805-822.

206. Maroun, W., Ecim, D., & Cerbone, D. (2022). Refining integrated thinking. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 14(7), 1-25.
207. Madsen, P. E. (2015). Has the quality of accounting education declined?. *The Accounting Review*, 90(3), 1115-1147.
208. Maiorescu, I., Sabou, G. C., Bucur, M., & Zota, R. D. (2020). Sustainability barriers and motivations in higher education—A students' perspective. *Amfiteatru Economic*, 22(54), 362-375.
209. Malinschi, V. (1978). *Din trecutul învățământului economic*. Editura Academiei Republicii Socialiste România. București.
210. Marinas, M., Dinu, M., Socol, A. G., & Socol, C. (2021). The technological transition of european manufacturing companies to industry 4.0. Is the human resource ready for advanced. *Economic Computation & Economic Cybernetics Studies & Research*, 55(2).
211. Massaro, M., Dumay, J., & Guthrie, J. (2016). On the shoulders of giants: undertaking a structured literature review in accounting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 29(5), 767-801.
212. Mateș, D., & Irimuș, R. M. (2020). Profesia contabilă în contextul globalizării. *CECCAR Business Review*, No 12, pp. 58-63.
213. McKinsey Global Institute. (2017). *Jobs Lost, Jobs Gained: Workforce Transitions in a time of automation*. Disponibil online la: https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/public%20and%20social%20sector/our%20insights/what%20the%20future%20of%20work%20will%20mean%20for%20jobs%20skills%20and%20wages/mgi%20jobs%20lostjobs%20gained_report_december%202017.pdf. Accesat la 11.11.2022.
214. Medina-Guillen, L. F., Quintanilla-Ferrufino, G. J., Palma-Vallejo, M., & Medina Guillen, M. F. (2021). Workload in a group of Latin American teachers during the COVID-19 pandemic. *Uniciencia*, 35(2), 223-236.
215. Melnyk, N., Trachova, D. Y., Kolesnikova, O., Demchuk, O., & Golub, N. (2020). Accounting trends in the modern world. *Independent Journal of Management & Production*, 11(9), 2403-2416.
216. Menicucci, E. (2018). Exploring forward-looking information in integrated reporting: A multi-dimensional analysis. *Journal of Applied Accounting Research*, 19(1), 102-121.
217. Miller, P., & Napier, C. (1993). Genealogies of calculation. *Accounting, Organizations and Society*, 18(7-8), 631-647.
218. Mitchell, J., & Guile, D. (2021). Fusion skills and industry 5.0: conceptions and challenges. In *Insights Into Global Engineering Education After the Birth of Industry 5.0*. IntechOpen.
219. Mishra, N., 2020, The Implications of New Reporting Trends on Accounting Education Disponibil on line la: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/developing-accountancy-profession/discussion/implications-new-reporting-trends-accounting-education>. Accesat la 7.11.2022
220. Mîța, V., & Man, M. (2022). Considerations on the perception of accounting professionals on the future of accounting in the digital economy. *Annals of the University of Petroșani. Economics*, 22(1), 45-54.
221. Mládková, L. (2017). *Learning Habits of Generation Z Students, European Conference on Knowledge Management*; Kidmore En. Disponibil online la: <https://www.proquest.com/docview/1967756545?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>. Accesat în 10.11.2022.
222. Mochizuki, Y., & Fadeeva, Z. (2008). Regional centres of expertise on education for sustainable development (RCEs): An overview. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 9(4), 369-381.
223. Molina, G. M. T., Coronado, M. L. F., Falcon, C. F., Rivera-Zamudio, J., & Lira, L. A. N. (2021). Digital teaching skills: Comparative study in higher education. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 14(33), e15527-e15527.
224. Moll, J., & Yigitbasioglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *The British accounting review*, 51(6), 100833.
225. Napier, C. J. (2001). Accounting history and accounting progress. *Accounting history*, 6(2), 7-31.
226. Napitupulu, S., Primiana, I., Nidar, S. R., Effendy, N., & Puspitasari, D. M. (2020). The effect of management capabilities in implementing good corporate governance: A study from indonesia banking sector. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(1), 159-165.
227. Neamțu, D. M., Bejinaru, R., Hapenciuc, C. V., Condratov, I., & Stanciu, P. (2020). Analysis and modelling of influence factors in the configuration of a sustainable university. Case study: "Ștefan cel Mare" University of Suceava. *Amfiteatru Economic*, 22(54), 391-410.
228. Neden, J., Boddy, J., & Ramsay, S. (2022). An emerging future for work and education: implications for integrative learning in social work. *Social Work Education*, 41(8), 1617-1631.

229. Nguyen, T. H. N., Hoang, T. V. H., & Nguyen, T. T. L. (2018). Green accounting and sustainable development of listed Vietnamese enterprises. *Journal of Asian Review of Public Affairs and Policy*, 4(1), 26-42.
230. Nobes, C. (1991). Cycles in UK standard setting. *Accounting and Business Research*, 21(83), 265-274.
231. Nunes, C. P., Raic, D. F. F., & de Figueiredo Souza, E. M. (2021). Education in the pandemic: questions about teaching work, curriculum and remote teaching. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 14(33), 1-14.
232. Nzorubara, D., IFAC, Daniels, S., SAIPA, Small, R., SAIPA (2021). *The Future of Accountancy Education Is Calling—Here’s How SAIPA Answered*, Disponibil online la: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/future-accountancy-education-calling-here-s-how-saipa-answered#>, Accesat la 21.09.2022.
233. OECD (2019). *Measuring the Digital Transformation: A Roadmap for the Future*, OECD Publishing. Paris.
234. OECD (2021) *Measuring telework in the covid-19 pandemic*. No. 314. Disponibil online la: <https://www.oecdilibrary.org/docserver/0a76109fen.pdf?expires=1642612976&id=id&accname=guest&checksum=EA1B69D32CFFFD689C631D85A0328B9>. Accesat la 12.02.2023.
235. Oesterreich, T. D., Teuteberg, F., Bensberg, F., & Buscher, G. (2019). The controlling profession in the digital age: Understanding the impact of digitisation on the controller's job roles, skills and competences. *International journal of accounting information systems*, 35(C).
236. Okoye, I. C. (2003). *Research Manual, Guide for Research in Applied Science, Education, Technology, Medicine, Engineering and Business*. Yola Paraclete Publishers.
237. Omagbon, P. (2015). Conceptual Development of Accounting: A Historical Perspective. *International Journal of Management, Accounting & Economics*, 2(11).
238. Onyshchenko, O., Shevchuk, K., Shara, Y., Koval, N., & Demchuk, O. (2022). Industry 4.0 and accounting: directions, challenges, opportunities. *Independent Journal of Management & Production*, 13(3), 161-195.
239. Oprea, A. (2018), Președinte CECCAR: Cele mai mari provocări ale profesiei contabile sunt gândirea integrată, globalizarea și tehnologia. Profesia tradițională se transformă din ce în ce mai mult, Disponibil online la <http://bit.ly/32TgoHV>. Accesat la 10.10.2020.
240. Osuala E.C. (2005). *Introduction to Research Methodology*, 3rd Edition. Enugu. Africana First Publishers Limited.
241. Owen, G. (2013). Integrated reporting: A review of developments and their implications for the accounting curriculum. *Accounting Education*, 22(4), 340-356.
242. Pacurar, E., & Abbas, N. (2015). Analysis of French secondary school teachers’ intention to integrate digital work environments into their teaching practices. *Education and Information Technologies*, 20, 537-557.
243. Palma-Vasquez, C., Carrasco, D., & Hernando-Rodriguez, J. C. (2021). Mental health of teachers who have teleworked due to COVID-19. *European journal of investigation in health, psychology and education*, 11(2), 515-528.
244. Panetta, K. (2018). Why blockchain matters to supply chain executives. Disponibil online la: <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/why-blockchain-matters-to-supply-chain-executives/>. Accesat la 15.12.2022.
245. Pantazi, A. A., & Pantazi, F. (2021) Istoria expertizei contabile – la centenarul profesiei, *CECCAR Business Review* 12, 57-64.
246. Paraschiv-Pop, E. (2019), *Profesia contabilă de la conformitate la consultanță*. Disponibil on line la: <http://bit.ly/2Ju57pN>. Accesat în 14.04.2021.
247. Permatasari, I., & Narsa, I. M. (2022). Sustainability reporting or integrated reporting: which one is valuable for investors?. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 18(5), 666-684.
248. Previts, G. J., Parker, L. D., & Coffman, E. N. (1990). An accounting historiography: subject matter and methodology. *Abacus*, 26(2), 136-158.
249. Pettersson, F. (2021). Understanding digitalization and educational change in school by means of activity theory and the levels of learning concept. *Education and Information Technologies*, 26(1), 187-204.
250. Piroșcă, G. I., Șerban-Oprescu, G. L., Badea, L., & Dedu, S. (2020). Education for Sustainable Development—An Evaluation of Students’ Perceptions within the Bucharest University of Economic Studies. *Amfiteatru Economic*, 22(54), 346-361.
251. Pöntinen, S., & Rätty-Záborszky, S. (2022). Student-initiated aspects as starting points for teaching digital competence in the early years of primary education. *Pedagogies: An International Journal*, 17(3), 227-250.
252. Popescu, F., Edu, T., Negricea, I. C., Zaharia, R., & Zaharia, R. M. (2020). How do students assess the sustainability of their university? A comparison between Dutch and Romanian students from business schools. *Amfiteatru Economic*, 22(54), 411-431.

253. Prayanthi, I., & Nelwan, M. L. (2019). Accounting graduates' competences. *Jurnal Akuntansi dan Auditing Indonesia*, 30-38.
254. Prichici, C., & Ionescu, B. (2015). Cloud Accounting-A new paradigm of accounting policies. *SEA-Practical Application of Science*, 1 (7), 489-496.
255. Prinsloo, A. (2020). What Defines the Accountant of Tomorrow?. Disponibil online la: What Defines the Accountant of Tomorrow? | IFAC. Accesat 19.09.2022.
256. Pugna, I., & Boldeanu, D. M. (2013). Integration of Knowledge Management and Business Intelligence Initiatives in a Collaborative Intelligence Framework. In *8th International Conference Accounting and Management Information Systems AMIS 2013, in Proceedings of International Conference Accounting and Management Information Systems* (pp. 444-459).
257. Ramos, T. B. (2019). Sustainability assessment: Exploring the frontiers and paradigms of indicator approaches. *Sustainability*, 11(3), 824.
258. Rashman, L., Withers, E., & Hartley, J. (2009). Organizational learning and knowledge in public service organizations: A systematic review of the literature. *International journal of management reviews*, 11(4), 463-494.
259. Ratnatunga, J. (2018). Globalisation: A Paradigm Shift for the Accounting Profession, *Jamar*, 16(1), 27-32.
260. Răboacă, G., & Ciucur, D. (2004) *Metodologia cercetării științifice economice*. București. Editura Fundației România de Măine.
261. Rebele, J. E., & Pierre, E. K. S. (2019). A commentary on learning objectives for accounting education programs: The importance of soft skills and technical knowledge. *Journal of Accounting Education*, 48, 71-79.
262. Riahi-Belkaoui, A. (2004). *Accounting theory*. London: Thomson Learning.
263. Rinaldi, L., Unerman, J., & De Villiers, C. (2018). Evaluating the integrated reporting journey: insights, gaps and agendas for future research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(5), 1294-1318.
264. Roșca, I. G., & Stoica, M. (2001) Noi forme de muncă și activități în societatea bazată pe informație și cunoaștere. Societatea informațională societatea cunoașterii Concepte, soluții și strategii pentru România, coord. Filip F. G. Disponibil online la: https://academiaromana.ro/pro_pri/doc/st_g05.doc Accesat la 28.12.2021.
265. Rowbottom, N., Locke, J., & Troshani, I. (2021). When the tail wags the dog? Digitalisation and corporate reporting. *Accounting, Organizations and Society*, 92, 101226.
266. Rumbens, D., Richardson, C., Lee, C., Mizrahi, J., & Roche, C. (2019). The path to prosperity: Why the future of work is human. *Deloitte: Sydney, Australia*.
267. Sage. (2019). CFO 3.0—Digital transformation beyond financial management.
268. Săvoiu, G., (2012). *Statistica generală cu aplicații în contabilitate*. Editura Universitară. București.
269. Schatsky, D. (2020). Uncertainty and innovation at speed. *Deloitte Insights*.
270. Schwab, K. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. Random House, UK
271. Schwab, K. (2018, October). The global competitiveness report 2018. World Economic Forum.
272. Schwab, K. (2021) The Great Reset. Davos. World Economic Forum.
273. Schwab, K., & Malleret, T. (2020, March). The great reset. In *World economic forum*, Geneva (Vol. 22).
274. Schmitz, J., & Leoni, G. (2019). Accounting and auditing at the time of blockchain technology: a research agenda. *Australian Accounting Review*, 29(2), 331-342.
275. Semenushina, N., Khorunzhak, N., & Zadorozhnyi, Z. M. (2020). The institutionalization of accounting: the impact of national standards on the development of economies. *Independent Journal of Management & Production*, 11(8), 695-711.
276. Spilnyk, I., Brukhanskyi, R., Struk, N., Kolesnikova, O., & Sokolenko, L. (2022). Digital accounting: innovative technologies cause a new paradigm. *Independent journal of management & production*, 13(3), s215-s224.
277. Stanciu, V., & Rîndașu, S. M. (2020). Sustainable professional training—challenges and solutions in emerging European countries. *Audit Financiar*, 13(160), 771-784.
278. Stefanescu, R., & Dumitru, R. (2016). MPRA Paper No. 72268. Disponibil online la: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/72268/>. Accesat la 23.04.2023.
279. Sterling, S. (2010). Learning for resilience, or the resilient learner? Towards a necessary reconciliation in a paradigm of sustainable education. *Environmental Education Research*, 16(5-6), 511-528.
280. Stoica, O. C., & Ionescu-Feleagă, L. (2021, June). Digitalization in accounting: A structured literature review. In *Proceedings of the 4th International Conference on Economics and Social Sciences: Resilience and Economic Intelligence through Digitalization and Big Data Analytics, Sciendo, Bucharest, Romania* (pp. 10-11).

281. Stolojan, T. (2016). Era digitală și viitorul profesiei contabile. Disponibil online la <http://bit.ly/2BUiGiN>, Accesat în 15.04.2022.
282. Stolterman, E., & Fors, A. C. (2004). Information technology and the good life. *Information systems research: relevant theory and informed practice*, 14(3), 687-692.
283. Stubbs, W., & Higgins, C. (2014). Integrated reporting and internal mechanisms of change. *Accounting, auditing & accountability journal*, 27(7), 1068-1089.
284. Supratiwi, W., Agustia, D., Dianawati, W., & Panggabean, T. (2022). Textual attributes on integrated reporting quality: Evidence in Asia and Europe. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2111848.
285. Suprunova, E. (2018). Transformation of new types accounting in the context of globalization and digitalization of the economy. *International Accounting*, 21(8), 870-886.
286. Șerban, E. C., Hristea, A. M., Curea, S. C., & Cretu, R. F. (2020). Sustainable Universities, from indifference to joint action—A panel data analysis. *Amfiteatru Economic*, 22, 376-390.
287. Șipoș, C. Preda, C. (2004). *Statistică economică*. Editura Mirton. Timișoara
288. Șova, R. A., & Popa, A. F. (2020). Educația contabilă, între digitalizare și criza generată de pandemia de COVID-19. *CECCAR Business Review*, 1(10), 3-8.
289. Tietze, S., & Musson, G. (2005). Recasting the home-work relationship: a case of mutual adjustment?. *Organization Studies*, 26(9), 1331-1352.
290. Tiron-Tudor, A. (2014), Noi dimensiuni și provocări ale profesiei contabile: competitivitate, inovație și conformitate, *Economistul*, 33,34 (183-184).
291. Tiron-Tudor, A., Donțu, A. N., & Bresfelean, V. P. (2022). Emerging Technologies' Contribution to the Digital Transformation in Accountancy Firms. *Electronics*, 11(22), 3818.
292. Tudor, A. T., & Mutiu, A. (2007). Important stages in the development of Romanian accounting profession (from 1800 up to now). *De Computis, Revista Española de Historia de la Contabilidad.*, 4(6), 183-199.
293. Tjahjadi, B., Harymawan, I., & Warsidi, N. S. (2020). Implementation of integrated reporting: a cross-countries' study. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7(4), 2832.
294. The Pathways Commission. (2012) Charting a National Strategy for the Next Generation of Accountants. 24, Disponibil online la: <http://commons.aaahq.org/groups/2d690969a3/summary>. Accesat la 20.12.2022.
295. Thompson, J. P. (1996). Competence-Based Learning and Qualifications in the United Kingdom, Proceedings of the Conference in *Competencies and Accounting Education*, Wilson, M. S., Hassall, T., Jones, C. (Eds), Sheffield Hallam University.
296. Toader, T., Safta, M., Titirișcă, C., & Firtescu, B. (2021). Effects of digitalisation on higher education in a sustainable development framework—Online learning challenges during the COVID-19 pandemic. *Sustainability*, 13(11), 6444.
297. Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British journal of management*, 14(3), 207-222.
298. Tsiligiris, V., & Bowyer, D. (2021). Exploring the impact of 4IR on skills and personal qualities for future accountants: a proposed conceptual framework for university accounting education. *Accounting Education*, 30(6), 621-649.
299. Țuguî, A., & Gheorghe, A. M. (2014). Changing the role of accountancy in the context of cloud-computing. *Management Intercultural*, 16(2).
300. Unegbu, A. O. (2014). Theories of accounting: evolution & developments, income-determination and diversities in use. *arXiv preprint arXiv:1411.4633*.
301. Unerman, J., & Chapman, C. (2014). Academic contributions to enhancing accounting for sustainable development. *Accounting, organizations and society*, 39(6), 385-394.
302. Ungureanu, D. (2021). *Condica vistieriei Țării Românești din perioada lui Constantin Brâncoveanu, 1694-1703*. Disponibilă online la <http://www.cimec.ro/istorie/Condica-vistieriei-tarii-romanesti-Brancoveanu/index.html> Accesat 10.01 2022.
303. Ungureanu, I., (1993). *Haretismul*, in *Dictionar de Sociologie* (coordonatori: Zamfir, C, Vlasceanu, L.,) Editura Babel. București.
304. Usul, H., & Başkurt, B. B. (2022). Accounting And Accountant Paradigms Changed By Digitalization. *European Journal of Digital Economy Research*, 3(1), 27-32.
305. Vaz da Fonseca, P., & Jucă, M. N. (2020). The influence of taxes on foreign direct investment: systematic literature review and bibliometric analysis. *European Research Studies*, 23(2), 55-77.
306. Vasarhelyi, M. A., & Alles, M. G. (2008). The “now” economy and the traditional accounting reporting model: Opportunities and challenges for AIS research. *International Journal of Accounting Information Systems*, 9(4), 227-239.

307. Velazquez, L., Munguia, N., Platt, A., & Taddei, J. (2006). Sustainable university: what can be the matter?. *Journal of cleaner production*, 14(9-11), 810-819.
308. Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *The journal of strategic information systems*, 28(2), 118-144.
309. Vieira, J. G. S., & Fernández, R.G. (2006). A estrutura das revoluções científicas na economia e a Revolução Keynesiana. *Estudos Econômicos (São Paulo)*, 36, 355-381.
310. Volberda, H. W., Khanagha, S., Baden-Fuller, C., Mihalache, O. R., & Birkinshaw, J. (2021). Strategizing in a digital world: Overcoming cognitive barriers, reconfiguring routines and introducing new organizational forms. *Long Range Planning*, 54(5), 102110.
311. Webb, C. (2020). The digital accountant: Digital skills in a transformed world. ACCA. *Pidigital-accountant*. Disponibil online la: https://www.accaglobal.com/in/en/professionalinsights/technology/The_Digital_Accountant.html. Accesat la 10.12.2022
312. Wei, H. C. (2008). Globalisation and Its Effects On Accountants. *Asian Journal of Accounting Perspectives*, 1(1), 81-84.
313. Weiss, M., & Barth, M. (2019). Global research landscape of sustainability curricula implementation in higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(4), 570-589.
314. Wiek, A., Bernstein, M. J., Foley, R. W., Cohen, M., Forrest, N., Kuzdas, C., ... & Keeler, L. W. (2015). Operationalising competencies in higher education for sustainable development. In *Routledge handbook of higher education for sustainable development* (pp. 241-260). Routledge.
315. Winter, J., & Cotton, D. (2012). Making the hidden curriculum visible: sustainability literacy in higher education. *Environmental Education Research*, 18(6), 783-796.
316. White, H. D. (1989). Bibliometrics. *Annual review of information science and technology (ARIST)*, 24, 119-186.
317. Williamson, B. (2020). Datafication and automation in higher education during and after the Covid-19 crisis. *Code Acts in Education*, 6.
318. White, H. (1990). *The content of the form: Narrative discourse and historical representation*. JHU Press.
319. White, H. D. (1989). Bibliometrics. *Annual review of information science and technology (ARIST)*, 24, 119-186.
320. White, H.D., & McCain, K.W. (1989). Bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 24, 119.
321. Wriston, W. B. (1985). Microseconds and Macropolicy. *Regulation*, 9, 13.
322. Yang, D., Long, C., Xu, H., & Peng, S. (2020, March). A review on scalability of blockchain. In *Proceedings of the 2020 the 2nd International Conference on Blockchain Technology* (pp. 1-6).
323. Yaremenko, L., Hevchuk, A., Vuzh, T., Vashchilina, E., & Yermolaieva, M. (2021). Information Technologies of Accounting and Analysis in Modern Companies. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 151-159.
324. Zhang, C. A., Dai, J., & Vasarhelyi, M. A. (2018). The impact of disruptive technologies on accounting and auditing education: how should the profession adapt?. *The CPA Journal*, 88(9), 20-26.
325. Zhyvets, A. (2018). Evolution of professional competencies of accountants of small enterprises in the digital economy of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4(5), 87-93.
326. <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0-building-your-digital-enterprise-april-2016.pdf> Accesat la 10.02.2023
327. <https://www.huawei.com/en/huaweitech/publication/winwin/29/accelerating-success-in-the-4th-industrial-revolution>. Accesat la 17.01.2023
328. <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesandInsights/ArticlesPublications/Documents/road-to-integrated-reporting.pdf>. Accesat la 20.10.2020
329. <https://www.accaglobal.com/gb/en/qualifications/glance/certdif/information-for-employers.html>. Accesat la 20.12.2022
330. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/istoria-de-langa-noi-leacuri-contra-uitarii-xxviii-a1270> Accesat la 12.12.2021
331. <https://www.jstor.org/stable/i360719> Accesat la 17.06.2022